

NAVASART

ORGANO DE LA U. G. ARMENIA DE CULTURA FISICA

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ Հ. Մ. Ը. Մ.-ի

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1958

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայաստան եւ գաղութներ	ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ	1
Հայաստան		4
Հայոց նահապետական տունն եւ ընտանիք ԵՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻ-		5
Յարգանք վարպետին	ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ	7
Խօսք մը. Հայաստանի մասին	Ա. Ս.	9
Դարդս Լացէք	ԱԽ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ	10
Մարգանքին մասնաւոր բանախօսութիւնը	Շ. ՔՐԻՍՏԵԱՆ	11
Սկառտութիւնը	Մ. ԵԱՆԸԳԵԱՆ	14
Նաւասարդեան յաղերը մեր մարգարայտին մէջ	ՌՈՒԲԷՆ ԳՕՃԱՅԵԱՆ	18
Դաստիարակութիւնը Սովիէթ Միութեան մէջ		19
Աքէնքի Հ.Մ.Ը.Մ.ի հաւաքոյթը	ՄԱՐԶԱՍԷՐ	22
Արեւմտեան Գերմանիոյ մարզական կեանքը		24
Entretenimiento y perfeccionamiento	EDITORIAL	25
De mis memorias	GARO SHAHINIAN	26
Normas pedagógicas	RAFFI MIRAKIAN	28
El automovilismo como deporte		34
Alguna palabras sobre la obra de Z. Khanzadian	R. M.	35
Hombres célebres		36
Utilidad del dolor		38

ՄԱՐԱԳՐԱԿԱՆ

ՀՈՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ

(ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)

Ա.

Ուրախալի է, որ մեր նոր սերունդը սկսած է հետաքրքրուել եւ նոյնիսկ մասնագուել մեր ներկայով եւ ապագայով:

Մեր ուշիմ ընթերցողներէն մէկը, որ համալսարանի օւսանող է, մտերմական զրոյցի մը ընթացքին, մեզ անակնկալի բերաւ իր հետեւեալ հարցումներով:

— Ի՞նչ է Հայաստանի եւ դադթաշխարհի իրական վիճակը: Ի՞նչ բանի արդիւնք են մեր ներքին վէճերն ու պառակտումները, որոնք չփոթութեան մէջ կը պահեն նորահաս երիտասարդութիւնը՝ խիստ վնասակար անդրադարձումներով: Ի՞նչ դեր ունի կատարելիք վաղուան հայութիւնը, այսինքն՝ արտասահմանի նոր սերունդը: Արդեօք հնարաւոր է «Նաւասարդ»ի մէջ արծարծել այս խնդիրները՝ որոշ սյարգարանութիւններ տալով:

Ահաւասիկ այն ծանրակշիռ հարցերն ու մտահոգութիւնները որ բոլորս ունինք եւ որոնք հետզհետէ սեփականութիւն կը դառնան նա՛եւ նոր սերունդին:

Նախապէս խոստովանինք, որ այս հարցումները կ'ընդգրկեն ընդարձակ գետին մը, գրեթէ Հայոց Պատմութեան վերջին կէս դարու ժամանակը շնոր իր այլազան երեսներով – քաղաքական, բնկերային, ազգական եւ նոյնիսկ մշակութային:

Շատ հասկնալի պատճառներով, մենք հնարաւորութիւն չունինք ծաւալուն ուսումնասիրութիւն մը ներկայացնել նորերուն՝

այս խնդիրները պարզարանող թիւերնով, տուեալներով եւ պատմական վաւերագրերով:

Այս ամէնի մասին հարուստ ժառանգութիւն թողած են մեր նախորդները, որմէ գլխաւ կրնան օգտուիլ մեր երիտասարդները՝ լաւատեղեակ ըլլալու համար ինչպէս մեր մօտաւոր անցեալին նմանապէս մեր ներկային:

Մինչ այդ, հնարաւոր չափով եւ սեղմ գծերով, կարելի է տալ ընդհանուր պատկերը Հայաստանի եւ գողթաշխարհի, միշտ առաջնորդ ունենալով պատմական ճշմարտութիւնները: Արդ, ըսկրսինք մեր հայրենիքէն:

Ուղիղ քառասուն տարի է, որ մեր հայրենիքը պետական կեանք ունի: Ատկէ առաջ եւ երկար դարեր Հայաստանը քարտէսին վրայ կը յիշատակուէր իբրեւ աշխարհագրական հասկացօցողութիւն մը եւ ոչ իբրեւ իրական եւ կենդանի գոյութիւն մը: այսինքն՝ երկիր մը եւ ժողովուրդ մը որ երբեմն գոյութիւն ունեցած է բայց այլեւս դադրած է գոյութիւն ունենալէ:

Մեր երկիրը շատ անգամ բաժնուած է եղեր մէկէ աւելի հզօր պետութեանց միջեւ: Վերջին անգամ մեր հայրենիքը բաժնեցին տաճիկները, պարսիկները եւ ռուսերը, այդ իսկ պատճառով մեր երկիրը կը կոչուէր Տաճկահայաստան, Պարսկահայաստան եւ Ռուսահայաստան, իսկ ազգութեամբ կը կոչուէինք թրքահայ, պարսկահայ եւ ռուսահայ: Այդպէսով պոչեր էինք այս երեք պետութեանց: Պետական ներկայ ըմբռնւածով, մենք ոչ այլ ինչ էինք եթէ ոչ թուրք, պարսիկ եւ ռուս:

Մեր երկրին եւ ազգին նետուած այս պատմական անարգանքը ամբողջապէս սրբուեցաւ 1918ին, երբ մեր ժողովուրդը, բոլորովին մեն մենակ, ռազմապաշտը իջաւ իր ճակատագիրը տնօրինելու: Հայաստանի մէջ այս կատարուած հրաշքը կը մնայ իբրեւ քացառիկ երեւոյթ մը: Գիտենք որ մեզ պէս բազմաթիւ ժողովուրդներ ազատագրուած եւ անկախ պետութիւն դարձած են առուելապէս արտաքին ուժերու բարոյական, նիւթական եւ գինական իրական ջնջակցութեամբ: Այդ բախտը չունեցանք մենք:

Ընդհանահառակը, մեր անկախութիւնը եւ ազատութիւնը ձեռք բերելու համար մեր պայմանները աներեւակայնի կերպով տննպատ էին ու դժնդակ: Եւ սակայն կարողացանք իրականացրնել մեր ազգային երպար: Ստեղծեցինք գողտրիկ հայրենիք մը, բառագի կերպով ազատ, անկախ եւ ինքնիշխան, որ իր կամքը պարտագրեց մեր գոյութեան ահռելի սոսիսին: Այս մեծասքանչ ստեղծագործութեան միակ հեղինակը կը հանդիսանայ մեր ազգը իր հատուածական եւ յարանուշակական բոլոր թիւերով, իր հոգեբարձի բայց քաջարի ստեղծագործութեամբ եւ անօթի ո՞րքերով, դրդեցականներով, իր հոգեբարձի բայց քաջարի ստեղծագործութեամբ:

իւ ոտաբուսիկ պատանիներով, որոնք թիկունքի աշխատանքներ կը կատարէին, պարենաւորելու համար մեր քաջերը: Այլ խօսքով, նոր օրերու Վարդանացի մը ա'յն բնորոշ տարբերութեամբ, որ Աւարայրի ճակատամարտին կը մասնակցէր միայն մեր վաթսուհի հազարնոց բանակը՝ Պարսից երեք հարիւր հազար բանակին դէմ, իսկ Արարատեան Գուպարին ներկայ էր նաեւ Ազգն Հայոց:

Իրականօրէն, Աւարայրի եւ Արարատի թշնամի բանակներուն համեմատութիւնը գրեթէ նոյնն է: Թուրք բանակը վից անգամ աւելի էր հայկական բանակէն, դեռ չհաշուած անոր թեք նիք առաւելութիւնները:

Եւ, սակայն, հայ-պարսկական եւ հայ-թրքական այս երկու ճակատամարտները տարբեր ելքով վերջացան: Վարդանը Աւարայրի ճակատամարտը կորանցուց. թեքնիք պատճառներով, որ պէտք Մամիկոնեան հերոսները այդ պատերազմը շահին երեք տասնեակ տարիներու ահեղ մարտնչումներով: Մինչ դեռ Արարատեան գոյամարտը վերջացաւ մեր կատարեալ յաղթանակով: Ընդամէնը երեք օրուան մէջ շահեցանք ե'ւ ճակատամարտը ե'ւ պատերազմը: Չափազանց մեծ է Վարդանանցի նշանակութիւնը եւ արժանաւորապէս տեղ կը զբաւէ մեր պատմութեան մէջ: Վարդանանցը կա'յ եւ կը մնայ իրրեւ հայկական ռազմական սնօրինակ խոյանք մը, իսկ Արարատեան գոյամարտը, երբ շատ գարեք անցնին, պիտի մնայ մեր պատմութեան մէջ իրրեւ ազգ եւ հայրենիք վերաստեղծելու հրաշագործութիւն մը:

Բնաւ չափազանցութիւն չէ եթէ ըսենք, որ մեր չորս կորուրած եւ անհետացած հարստութիւններէն (տինաստիա) յետոյ, 1918ին, հայութիւնը կրցաւ ստեղծել նոր հարստութիւն մը, միանգամայն ազատ, անկախ եւ ժողովրդավար սկզբունքներով:

Մեր առատ արիւնիով եւ քրտինքով քարտէսագրեցինք պատմական Հայաստանի մէկ մասը ոչ թէ իրրեւ աշխարհագրական լոկ հասկացողութիւն մը, այլ պետական կենդանի կառուցուածք մը իր չողով, սահմաններով, բանակով, ազգային դրօշակով, ինքնուրոյն վարչաձեւով եւ ներքին կարգ ու սարքով: Մէկ խօսքով, ժամանակակից նորաստեղծ պետութիւն մը, որ իրաւապէս եւ փաստացի կերպով ճանչցուեցաւ աւելի քան յիսուհի մեծ ու փոքր պետութեանց կողմէ, իր արժանաւոր տեղը գրաւելով համարադրկային մեծ ընտանիքին մէջ:

Արդ, մեր այս Ծրգ հարստութիւնը (տինաստիա), որ մեր վեհափառ Հայաստանն է, ի'նչ պատկեր եւ ի'նչ իրական վիճակ ունի ներկայիս:

Այս մասին յաջորդ անգամ:

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽԱՂՈՂԸ

Խաղողի մշակումը հայկական բարձրամանդակին վրայ, շատ հին իրողութիւն մըն է: Հնագոյն յիշատակութիւնները, ինչպէս եւ վայրի խաղողի բազմաթիւ տեսակներու գոյութիւնը Լոսի-Փամպակի ձորերուն եւ Հափանի անտառներուն մէջ կ'ապացուցանեն, թէ Հայաստան եւս եղած է այն վայրերէն, ուր ծանօթ էր արդէն այդ թանկագին պտուղին մշակութիւնը հինէն ի վեր:

Ուրարտական թագաւորութեան շրջանին (մօտ երեք հազար տարի առաջ) խաղողի մշակութիւնը բաւական տարածուած էր: Փրոֆ. Պիտարովսիի կարծիքի բլուրի վրայ կատարած պեղումներէն այն եզրակացութեան եկած է, որ այդեզործութիւնը Անդրկովկասի մէջ գոյութիւն ունէր Ուրարտացիներէն շատ առաջ: Ը-է դարերուն նախ քան Քրիստոս, Հայաստանի բարձրամանդակին վրայ կային արհեստական ոռոգման ցանցեր: Հրազդանի ալ ափին վրայ գտնուած են պտղատու ծառերու եւ խաղողի այգիներ: Պեղումներու միջոցին ամբողջ մէջ գտնուած խաղողի կորիպները, ըստ փրոֆ. Մ. Պօղոսեանի, շատ մօտ են «չառան թմակ», «ոսկեհատ» եւ «արարատ» տեսակներուն: Պեղումները կը հաստատեն, թէ Ը. կարուն Քրիստոսէ առաջ, Արարատեան գաղտավայրին մէջ շինուած են արհեստական դարաստոսներ, ուր Ուրարտացիները կը մշակէին խաղողը:

Տեղական խաղողի տեսակները հարիւր քսանէն աւելի են, դակայն գործածական տեսակները շատ չեն: Ամենէն աւելի տարածուած է «ոսկեհատ» (Խաքիթ) տեսակը որ կը դրուէ այգիներու հարիւրին հրեսունը, «կախեթ» տեսակը (23 առ հարիւր), «մսխալի» (13 առ հարիւր) «գառան թմակը»՝ 11, եւայլն:

ԹԵՐԹԵՐ ՀԱՅ ԳԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՁ

Հայաստանի զանազան գիւղերուն մէջ սկսած են լսյս տեսնել լրագիր թերթեր: Այսպէս, «Վարդենիք» կը հրատարակուի Մարտունիի մէջ, «Բօրք»՝ Նոր Պայազէտի մէջ, «Պատգամներ»՝ Նորատուռի եւ «Արարատ» Վետիի մէջ: Գաւառական կամ շրջանային թերթեր կը համարուին ասոնք:

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ՆՈՐ ԳՊՐՈՑՆԵՐ

Այս տարի Ախուրեանի, Արթիկի, Կիրովականի, Վետիի եւ այլ շրջաններուն մէջ՝ գիւղական երիտասարդութեան համար կը բացուին տասը նոր միջնակարգ դպրոցներ: Ներկայ տարեշրջանին Հայաստանի քանուր երիտասարդութեան դպրոցներուն մէջ պիտի ուսանին 12-6000, իսկ գիւղական երիտասարդութեան դպրոցներուն մէջ 6500 երկսեռ ուսանողներ:

ԵՐԿԱԹԻ ՆՈՐ ՀԱՆՔԱՎԱՅՐ

Գորիսի շրջանին մէջ, Արամաղը լեռան լանջերուն՝ երկրագրաններ գտած են մագնիսային երկաթի խոշոր հանքավայր մը: Կ'ենթադրուի որ այդ հանքավայրը կը պարունակէ աւելի քան երկու հարիւր միլիոն թոն պաշար, որուն քառասուն տոկոսը զուտ երկաթ է: Այս երկաթաշերտը կը գտնուի երկրի երեսը եւ մօտ երկաթուղային գծի, որ կը զելբացնէ անոր օգտագործումը:

ՀԱՅՈՑ ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՆՆ ԵՒ ԸՆՏԱՆԻՔ

Գրեց՝ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Մեր քաղաքի եւ Հայոց աշխարհին ընտանեկան կազմութեան առաջին հիմնադիր Նոյ նահապետն է, ինչպէս եւ ջրհեղեղէն յետոյ Հանուբ մարդկութեան նախահաճ է. ուստի մենք Հայկայ տնունով՝ Հայ կը կոչուինք, Արամայ անունով Արմէնեան, եւ երբեմն եւս թորումական կամ Առաքնադեան բայց այս նահապետները բոլորն եւս Նոյի կրտսեր որդի Յարեթի սկզբնական սերունդէն են, ասոր համար մերթ եւս Յարեթական աղջ կը կոչուինք:

Ինչպէս որ կը կարծուի, դրախա Հայաստանի մէջն էր, եւ կեանքն այդ աշխարհէն սկսեց. նախահաճ տեսչութիւն այնպէս կամեցաւ, որ գարձեալ մարդկութեան սերունդին աճումն՝ դրախի մօտէն սկսի: Ուստի Հայոց Արարատեան աշխարհը մարդկային ազգի նոր խանձարուր եղեւ. Նոյ նահապետ իւր բարեճոխ ընտանիքը Մասիսի հովանեաց եւ թելին տակ Հաստաթեց, որ այժմ Նախիջևան կ'ըսուի. գրեթէ հինգ հազար ասորիէն աւելի է այս աւանդական անունը անկրուտտ պահելով մինչեւ ցայսօր նոյն անունով կը կոչուի:

Երբ Նոյի տան ընտանիքը, ինչպէս կը կարծուի չորս հարիւր տարուան միջոցը, այնչափ աճեցաւ ու բազմացաւ մինչեւ Արարատեան լայնատարած աշխարհի այլեւս բնակութեան տեղ չը մնալով, գաղթականութիւն սկսեց սփռել աշխարհիս ամէն կողմը, առաջին ընտանեկան գաղթականութիւնը դէպի Բարբիլոնի Աէնարայ դաշտ չուեց. չը գրեմք թէ ի՞նչպէս այս գաղթական ընտանիքը վաղ ու շուտ մոռցան Նոյ նահապետի արգար ծերբոյն յիշատակը եւ նորա հաւատք ու Աստուածապաշտութեան երկիրաճութիւնը. եւ սկսան նահաբխորհուրդ մտօք երկնից ցասման դէմ մի հզօր ամբարտակ կանդնի. թերեւս յաւանդութենէ յուշի պահելով թէ ինչպէս բարձրագաղաթ Մասիս Նոյայ տապանին առնջական եղեւ, այդ մեծագործ ամբարտակն եւս կարող է գիրենք աղատել, եթէ կրկին անգամ ջրհեղեղ գայ աշխարհ: Իսկ հաւատացեալ Նոյին սիրելի պաշտեցեալ Աստուած՝ որ հաշտութիւն ուխտեր էր, պահ մը ծածկեց իւր հաշտութեան աղեղն, եւ Մասիսի գլխէն իջաւ ի Բարբիլոն մի շնչով խորտակեց ամբարտակն ու խառնակեց միաբարբառ մարդկանց լեզուները, եւ ցրուեց չարաժողով միաբանութիւնը. որպէսզի ճանչնան Բարբիլոնի ամբարիշտ ընտանիքը թէ իրենց մեծամիտ խորհուրդը եւ գործն ընդունայն եւ Աստուծոյ ընդդէմ էր. եւ այնուհետեւ այլեւս չտպրէին երկնից Բարբիլոնի դէմ թուր կանգնել:

Մինչդեռ Բարբիլոն կը խառնակէր, Բէլ կը տիրապետէր, Արարատեան աշխարհ խաղաղութիւն էր: Հոն ազատութիւն եւ Աստուածապաշտութիւն կը թագաւորէր, իւրաքանչիւր տոհմական նահապետները իրենց ընտանեաց վերայ կ'իրիւջին տան ու արբական իրաւունքով: Իսկ արդար Նոյ՝ նահապետաց նահապետն, որ դեռ ողջ էր, Մասիսի մեծաչէն պալատի դուռը իւր աթոռով շարժ կը հովուէր Հայոց մտերիմ ժողովուրդը, որ իրենց բնականունը՝ Հայրենիքը սիրելով երբեք չբաժնուեցաւ. որով իրենք ամման մնացին Բարբիլոնի պատուհասէն, անարատ պահելով հայրենի նախնական լեզուն, կրօն եւ երկիրաց Աստուածապաշտութիւնը: Քանզի Նոյ նահապետ, որ պահապան էր աշխարհին, ինքն կենդանի օրինակ եւ քարոջ էր, արդարութեան լոյս կը ծաւալէր բոլոր ժողովուրդի կեանքին եւ ընտանեաց վերայ. որ բաւական կը

լինէր մէկ արդար աշխարհին լոյս տալ, եւ ազգը մոլեկրօն անբարաշտութեւ՝ նէն ազատ պահել: Նոյն արդարութեան լոյսով զինուեցաւ մեր Հայկ նահապետ աշխարհակալ Բելլին զէմ, եւ զայն նշկախելով Բամբունէն կրկին դարձաւ իւր հայրենիքը. եկաւ համբուրեց Հինաուրեց ալեւորեալ ծերոյն տապալէն անը. եւ ես կը հաւատամ թէ նոր զօրավիպ օրհնութեամբ զօրանալով՝ յաղթանակ տնկեց Հայոց ձորին մէջ եւ կործանեց այն հսկայ որսորդը, որ կը խրկախէր Աստուծոյ առաջ եւ եղջիւր կածեր երկնից զէմը:

Աստի կը սկսի Հայկայ տուն եւ ընտանիքը, եւ հետզհետէ տան ու տէրահան իշխանութեան կը կառավարի ժողովուրդ:

Հայկայ կեանքէն եւ թուականէն սկսեալ, մինչեւ ցայսօր գրեթէ չորս հազար, այսքան տարի կը հաշուեն. օրհնեալ է նախախնամութեան անուշը, որ դեռ Հայոց ազգը եւ իւր յիշատակը կենդանի պահուած է: Այսչափ ժամանակի ընդարձակ միջոցին մէջ, կամ ուրիշ ազգերը որ հայրենիքէն զաղթականութեամբ ելած են, կամ որ պատած եւ նուազած են, ինչպէս Հայոց զբարի Ասորին: Հայոց ազգը եւ իւր ընտանիքը, որ մեծագոյն մասամբ իւր Հին հայրենեաց մէջ, պահպանեց ու կը պահպանէ, դեռ իւր նախնեաց հողն ու գերեզմանը: Ամէն վիշտ ու տառապանք կրեց, աշխատեց Նոյեայ տունէն, Մասիսի սարէն շահանալ, ուր Գրիստոս Հայաստանեայց Նկեղեցւոյ կաթողիկէն բարձրացուց:

Չգիտենքք, եւ կը տարակուսինք թէ արդեօք Հայոց ազգը իւր նահապետին տուն եւ հայրենիքը չթողուով նոյն նախնի նահապետաց ընտանեկան կեանքին շնաշխարհիկ առաջընթիւթիւններն ողջ ու անբառտ պահեց: Այդ ինքնին յայտնի է, եւ պատմութիւնը մեզ կ'ուսուցանէ, երբ ազգ մի այլ եւ այլ ազգաց տիրապետութեան տակ կը նուաճի, անշուշտ նա կը ստիպուի օտարի կեանքին ու սովորութեանց հետեւիլ: Սորա հազար Աստուծոյ պատգամախօս Մովսէս օրհնելով կ'արգիլէր Իսրայէլի ժողովուրդին որ զգուշանան եւ շխտանակին հեթանոսաց հետը, որպէսզի չտրվին նոցա անարժան գործերը:

Հայոց ազգը եւ իւր նահապետական ընտանիք, այդ խառնակութենէն ազատ չմնացին, ոչ հեթանոսութեան դարուն մէջ եւ ոչ քրիստոնէութեան: Պարթեւական Արշակունիք, Բագրատունիք, Ասորիք, Պարսիկ, Մարք, Յողք, Թաթարք, եւ այլ փոքր ու մեծ ազգերը, կոխեցին մեր հայրենեաց հող. մերթ խառնուեցան ու ձուլուեցան, մերթ տիրեցին ու զօրացան, մերթ գերեցին ու կորեցին, ով կը տարակուսի թէ այսքան խառնակութեանց մէջ որեւիցէ ազգ մի կարող չէ իւր կեն ընտանեկան կեանքը, ողջ ու անեղծ պահել: Երբ այնչափ յեղափոխութենէն մեր ազգային կեանքը իւր նախնի պարզութենէն հանելով այլափոխեր են. շատ դժուարին է ստոյգ եւ անխառն նըկարագիրը հանել ժողովուրդի կեանքին: Մանաւանդ մեր ազգի հնութեան պատմիչներ դուն ուրեք ժողովուրդի կեանքն ու բարք շօշափելով կ'անցնին, միտք դնելով միայն նկարագրել պատերազմի դաշտ, քաջաց գործը եւ շատ եւս ողբ եւ կոծ ժողովուրդի աղէտներու համար: Ուստի քջենասէր ու բանասէր միտքը շատ դժուարութեամբ կարող է իրաց պարագաներէն զուշակել մեր նախնի ժողովուրդոց բուն նշխարները, դորա հաւատարիմ աւանդապահն մեր հայրենեաց ժողովուրդն է. վասնզի զաղթական Հայոց մասն, ուր որ գնաց՝ հոն իւր մեռելոց հետը թաղեց նաեւ իւր հայրենեաց Հին ու վառաց հետը՝ մոռցաւ նաեւ էլմիածնի բարձրագոյն կաթողիկէն:

Իսկ դուքք, ով որդիք Հայոց, որ մեր Հին նահապետական տան ժառանգորդ գաւակներն էք, հոն հայրենի տունը կացէք, մի հեռանայք, սիրեցէք Մասիսը, իւր տապն ու Սուրբ Գրիգորի կաթողիկէն, մշակեց Նոյեայ ձե-

ՅԱՐԳԱՆՔ ՎԱՐ ՊԵՏԻՆ

Գրեց՝ ՍԻՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

Թրւում է, թէ շատ հեշտ է գրել Աւետիք Իսահակեանի մասին, թէ բարձրական է նստել գրասենյակի մօտ, եւ մտքերը իրենք իրենց կը հոսեն թղթի վրայ, կը պառնան ողջոյնի խօսք, բանաստեղծութիւն: Սակայն երբ դորժի ետ անցնում գրում եւ, որ անասանելի դժուար է այդ: Այնքան շատ է ասելիքդ այնքան խորը՝ զգացածդ եւ այնքան անխառն ուրախութիւնդ, որ դժուար է այդ ամէնի միջից ջոկել ամենակարեւորը, ամենավառն ու ամենաարժանաւորը՝ այդպիսի մի օր ասելու համար:

1936 թուի աշունն էր: «Ինտուրիստ» հիւրանոցի սպասարանում, յուզուած ու խանդավառ, կանգնել էինք մենք՝ տասնամեակը նոր աւարտած մի խումբ աղջիկներ: Մեծ եղաւ մեր ուրախութիւնն ու ապա շփոթմունքը, երբ հիւրանոցը ծառայողը, դուրս գալով 103րդ սենեակից, ասաց. «Կարող էք ներս գալ: Անշափ դժուար էր առաջին անգամ բացել դուռը...: Ահա սենեակի խորքից մեղ ընդառաջ եկաւ հիւրընկալը: Նա է, Աւետիք Իսահակեանը, իսկ եւ իսկ նման գրքերի նկարներին բայց եւ իրական, կենդանի Աւետիք Իսահակեանը:

Մենք նրան ճանաչում էինք գեւեւ աշակերտութեան առաջին տարիներից: Եւ ա՛ն այդ հեքիաթական հերոսը կանգնած էր մեր դէմ, եւ մենք չգիտէինք ինչից սկսենք զրոյցը ինչպէս վարուենք, ինչ խօսենք նրա հետ: Վերջապէս ուժեր հաւաքելով, աշխատելով զգաստ ու բանիմաց երեւալ, եւ հարցրի.

— Ե՛րբ էք գրեցու «Աբու-Լալա՝ Մահարիի վերադարձը»...: Զէ՞ որ արդէն վերադարձել էք...:

Իսահակեանը ներողամտօրէն ժպտաց եւ ապա նայելով ընկերուհիներին, կատակի տուեց.

— Երբ գիտնայի, որ այստեղ ձեզի պէս գեղեցիկ աղջիկներ կան, աւելի շուտ կը վերադառնայի...:

Մենք մի քիչ յանկարծակիի էկած՝ բայց շոյուած ու գոհ, ծիծաղեցինք եւ այդպիսով սկսուեց մեր ծանօթութեան երկրորդ շրջանը Աւետիք Իսահակեանի հետ: Աւտուգիչներէ, պատմաներից պատկերացուած գրքային հերոսը ու անապատների մարդախոյս ճանապարհորդը միանգամից փոխուեց մեր աչքում, դարձաւ ժպտերեն ու կատակարան մի մարդ, մտերմ ու պարզ վարուեցողութեամբ, իր շէշտուած առողջանութեան պատճառով աւելի եւս ժողովրդական թուացող բառ ու խօսքով: Ու երբ յետոյ անցան տարիները, ու

ոստունկ այգին Արարատայ դաշտը, մի թողուք յաւիտեան նահապետական տուն ընտանիքը, դուք Մասիսին հարազատ որդիքներն էք, Մասիսը ձեր հայրենի սեփական տունն է, թող չէն մնայ ձեր տունը, շէն մնայ Նոյեան գիրքը գաստանը, բարգաւաճի օրհնեալ Յարեթի որդիները, արդար նահապետին դերեպանին աղբաւ եւ զոհին ծուխ մինչեւ երկինքը կլլէ, երկինք հաշտուի, եօթնագունեան աղեղն կամար կապէ Դրախտի աշխարհին վերայ եւ Դրախտի բնիկ որդիները գնձան թէ Աստուած ընդ մեղ է, իւր հօգօր աջով կ'օրհնէ եւ կը սրահպանէ Նոյեայ տուն եւ նորայ տարամերժեալ ընտանիք:

աւելի հասուն դարձանք մենք, երբ աշակերտական ուղղազգի՛ծ հասակացողութիւնները տեղի տուեցին սեփական փորձին, սեփական եզրակացութիւններին, ես հասկացայ, թէ ինչքան միամիտ է եղել իմ հարցը՝ Արու-Վալայի վերադարձի մասին... : Ոչ, Իսահակեանը երբեք չէր հեռացել աշխարհից, որպէսզի վերադարձի երգ դրէր : Նա չէր ատել մարդուն, ատել էր նրա ստեղծած դալլալին օրէնքները : Նա զայրոյթով էր խօսել մարդու մասին, որովհետեւ սիրել էր մարդուն եւ ուզել էր, որ նա լինի մեծ ու բարձր, արժանի իր մարդկային կոչմանը :

«Վարպետ» ինքնաբերաբար կենցեց նա, իր նոր անունով : Այդ միայն դրակոն խմբի կողմից արուած կոչում չէր իր մեծահմուտ աւագին : Այսպէս կանչեց նրան ամբողջ մի ժողովուրդ, արուեստի մարդիկ, գիտութեան գործիչներ, երեխաներ՝ դրանով առաւել եւս շեշտելով Իսահակեանի անսահման դեմոկրատ լինելը . չէ՞ որ վարպետ կոչում են ժողովուրդի մարդիկ՝ ճարտարագործ կամուրջ կապողները, ազբիւր կառուցողները, սրմնադիրները ու բոլոր, բոլոր նրանք որոնք իրենց վարժ ու մկանոտ ձեռքերով ստեղծում են աշխարհի բարիքները : Ժողովուրդը նրա մէջ տեսաւ ոչ միայն սիրոյ, ու մարդկայնութեան աշխարհանուն երգիչ Աւետիք Իսահակեանին, այլեւս տեսաւ մի մարդու, որը կենդանի շտաւիղն է Հայոց բազմադարեան դասակարգի դրականութեան, մի մարդու, որի ականջին դէռ հնչում են Ղազարոս Աղայեանի երգած «Քէօթօղլու» զօրաւոր հնչիւնները, որի աչքերում Վահան Տէրեանի աչքերի արտացոլացումը կայ տակաւին, որի ամբ դէռ տաք է Յովհաննէս Թումանեանի ձեռքի սեղմումից... եւ մեր ժողովուրդը, որ ցարդ միջոցներ չէր ունեցել արժանւոյն մեծարելու իր նշանաւոր դասակներին, այս տարիներին՝ սիրեց ու մեծարեց Իսահակեանին :

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ՝ Բ...

Դ. Մ. Ը. Մ. Ի ԵՐԵՍՈՒՆԱՄԵԱԿԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ . ԱՄԻՍԷՆ,
ՄԵԾ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՇՔԵՂՕՐԷՆ ՊԻՏԻ ՏՕՆՈՒԻ

ՏԵՂԻՈՅՍ ՄԵՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՍՈՒՆԱՄԵԱԿԸ :

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար

ՌՕՍՔ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Այս տողերը գրուած են մի ժխան յայտնելու համար քանի ժը իրական ծանօթութիւններ մեր հայրենիքի ճիշդ գրութեան մասին: Անոնք կը բխին աղապիին սիրոյ զգացումէն եւ կը յուսամ թէ ընթերցողները պիտի ընդունին այս խօսքերս առանց ոեւէ անձնական զգացումի:

Վերջերս ճևոր Աշխարհչի մէջ կարգացի հետեւեալ տողերը: Ահնարկելով Արաբ երկիրներու քարիւղին, բարի եւ ակներեւօրէն հայրենասէր աղապիին ժը կը գրէ:

«Ախ, այդ քարիւղը: Մենք թրքահայաստանի մէջ չունինք քարիւղի մի՛նէր: Ունինք ժխան սառնամանիք: Ահա թէ ինչու ճեղի կարեւորութիւն չտուին...» եւ այլն:

Ասիկա հիմնական թիրիմացութիւն մըն է: Սկսելով Երևակի դաշտէն մինչև Երասխի ափերը, մինչև Կարնոյ, Պնուսի եւ Վասպուրականի դաշտերը, քարիւղի գոյութիւնը ստուգուած է երկրաբանական մասնազէտներու կողմէ:

Եթ տարիէ ի վեր Թուրք կառավարութիւնը կը շահագործէ Պաթման գետի ամենահարուստ քարիւղի հանքերը: Պաթման գետը կը հոսի Սասունի լեռներէն եւ կը թափի Տիգրիսի մէջ, Տիգրանակիրտի ճօտակայքը: Բաղէչի եւ Պարզանի գոյտերը քարիւղ կը հոսին ամառուան տաք օրերուն: Դեռ 1875 տարին, փորձեր եղան օգտագործելու Վանայ Մոզու հիւսիսը գանձուող Գործօթ գիւղի հարուստ քարիւղի հորերը: Բայց Թուրքը արգելեց հորերու փորումն եւ Պաթուէն մեքենաներ բերելու ձեռնարկը:

1930-1935ին Հայաստանի երկրաբան գիտնականները Երևակի դաշտին մէջ գտան քարիւղի հարուստ պաշար: Քաղաքացի Ալաասի Պանճեան ինդիթր յարոյց Մոսկուայի մէջ, շահագործելու համար Երևակի քարիւղը, բայց մարդակեր Սթալինն ու Բերիան ագաննեցին Պանճեանն եւ Հայաստանի քարիւղի զարգացման փոխարէն, ռուսական մասնազէտներ գործածեցին թիֆլիսի ժօս դոնուոյ նոր քարիւղի հանքին վրայ...»

Փոքր Մասիսի հարաւային տարրումն մինչև Ալաւաստ, հողը կը պարուճակէ շատ առատ քարիւղ եւ որով թանկագին մետաղներ:

Հիմա քննենք թէ օ՞րտեղէն ծնաւ Հայաստանի մէջ քարիւղի չգոյութեան սուսապին: 1878ի Պերլինի դաշնագրէն ի վեր, մեր ճեճ «Դաշնակիցները» հայ ժողովուրդի սէրն գէպի իրենց մայրենի աշխարհն պաղեցնելու նպատակով, հնարեցին կարգ մը սուտեր, զոր օրինակ՝ Հայաստանի հողին աղքատութիւնը, Հայաստանի սառնամանիքը, Հայաստանի Քրիւրտիտան ըլլալը, Հայաստանի միշտ յաղթուած ըլլալը եւ ասոնց նման պօզուալի յերկրաբաններ: «Մեր ճեճ» միշտակիցներու հակադրիտանոնայ տարբերք՝ քրտնք ունէին յայտնի պատճառներ, Հայաստանը պարպտած տեսնելու հոյսերէ, շինայեցին ոեւէ ճիշդ, գրքով եւ յողուածներով, քրտականտով եւ քրտացական ազդեցութեամբ՝ նուստեցնելու Հայաստանը եւ փոքրիտեղիւք անոր անցեալ մեծութիւնը, պատմական դերն ու դիրքը: Նոյնիսկ, սիրունը մը առաջ, ամէն հայու համար Հայաստանը երկիր դրախտաձայր էր: «Մեր աշխարհն է սուրբ, մեր հողին վրայ Աստուածն է քայր հանելով զԱղամ, մեր լեզուն ստեղծեր, ապա Ինք խօսեր: «Եղբայր հայ ապրինք» երգեց Պարէն Արքայիտկոպոս Նա-Պէլի պէս գիտակից հայ մը. իսկ Արեւմտեան Եւրոպայի զպրոցական դասագրքերն եւ ազգեւորներու նենգամիտ ձախուտներն կարգացող հայ գրողներ եւ օրագր-

բողներ՝ մասնաւորապէս՝ դիւաւորութեամբ Արշակ Զօգանեանի, սկսան դաշ-
լայել Հայաստանի թշուառութիւնը եւ Հայ ժողովուրդի ստրկութիւնը, ան-
շուշտ բարեմտաբար, եւ այդ Հոգեբանութենէն ծնունդ առաւ ուրիշներու Հաս-
պետութեան» եւ Հայաստանի «ստանամանիքներուն» բանածեւերն ու բացատ-
րութիւնները: Այսպիսի «մեղքեր», մերայնոց կողմէ, պարզապէս պէտք է վի-
րազբն մեր ժողովուրդի արտակարգ նուաստացումի զգացումին եւ քաղաքա-
կան աւհասութեան:

Գանք այժմ Հայաստանի «ստանամանիք»ին: Հայաստան երբեք չէ վայե-
լած ովկիանոսներու ողորումները, որոնք երբեմն կ'աւերեն ամբողջ զաւառ-
ներ. երբեք չէ ունեցած թաթառային արշաւներ, որոնք հիմնայատակ կ'ողո-
ղեն եւ կը քանդեն ամբողջ նահանգներ, ինչպէս Ամերիկայի մէջ: Հայաստան
երբեք չունի այնպիսի սառնամիք, ինչպէս Ամերիկա եւ Անգլիա կամ Արեւ-
մուտքի այլ երկիրներ: Բայց անոնք իրենց երկիրները կը կոչեն զեղեցիկ եւ
կլիման՝ առողջ...:

Միամիտ Հայ գրողները, ժամանակի ընթացքին, առանց կշռելու իրենց
գրածին տարողութիւնը, Հայրենի աշխարհի աշխարհագրական դիրքը կը գըս-
նեն աննպաստ, այդ մտածումները, զիչ թէ շատ իւրացուցած ըլլալով օտար-
ներէ, առանց նոյնիսկ զգալու: Հայաստանի աշխարհագրական դիրքը անմման
է այս աշխարհիս մէջ: Անոր կարեւորութիւնը եւ անառիկ յատկութիւնը պէտք
է ուսումնասիրենք եւ սորվինք դիտական դասողութեամբ: Դեռ մինչեւ այ-
սօր, Հայ սերունդը իր Փիզիքական կորովն եւ տոկունութիւնը կը պարտի մի-
այն ու միայն Հայ աշխարհի առողջ կլիմային եւ բնութեան ներդաշնակ կարգ
ու սարքիքն:

Ի սէր Ալլահին, ճիշտ գաստենք մեր Հայրենիքը, Հայաստանը:
"Նոր Աշխարհ"
Ա. Ս.

ԴԱՐԴՍ ԼԱՑԷ

Դա՛րդըս լացէ՛ք սօրի սըմբուլ
Ալւամ Ալւամ ծաղիկներ.
Դա՛րդըս լացէ՛ք բաղի բըլբուլ,
Ապշոզ երկնուց գով հովեր...:

Երկիմք գետիմք, գըլխուս մըքնամ,
Անուս անտէր կուլամ Խ.
Եարիս տարա՛ն քանիս տարա՛ն,
Հոնգուր հոնգուր կուլամ Խ...:

Ախ եարըս իմ հանեց սըրտէն,
Աննար թողեց ու գընաց.
Մըրախ սուղէն խորունկ եարէն,
Անդիդ թողեց ու գընաց...:

Դա՛րդըս լացէ՛ք սարի սըմբուլ,
Ալւամ ալւամ ծաղիկներ.
Դա՛րդըս լացէ՛ք բաղի բըլբուլ,
Ամպշոզ երկնուց գով հովեր...:

ՄԱՐԶԱՆՔԻՆ ՄԱՍՆԱԿՈՐ ԲԱՆԱԿՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեց՝ ՇԱԽԱՐԵ ՔՐԻՍՏԵԱՆ

• Մարզանքներու ատեն մեր ժարմնոյն մէջ յառաջ կուզան բնախօսական կարգ մը երեւոյթներ, որոնց պատճառները դիտնայ եւ արդիւնքները վերլուծել օգտակար է:

Այդ երեւոյթները պիտի ուսումնասիրենք երեք դրուիներու ներքեւ.

1.— Ձգայիմ դրութեամբ դիրք եւ միջնարդուքիւնը շարժումներու եւ մարզանքներու ատեն:

2.— Յոգնութեամբ վերլուծումը:

3.— Գործարանաւորութեամբ վրայ մարզանքներուն ունեցած արդիւնքները:

Ա.— ՁԴԱՅԻՆ ԴՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐՈՒ ԵՒ

ՄԱՐԶԱՆՔՆԵՐՈՒ ՄԵՋ

Շատ սերտ համեմատութիւն մը իրար կը կապէ ջղային գրութիւնը եւ զնչերային կազմուածքը. ոչ միայն ջղային կեդրոնները կը գրգռեն կծկումները, այլ նոյնիսկ կը միջնորդեն անոնց բոլոր մանրամասնութիւնները կանաւորելու համար:

Այս տեսակէտով պիտի ուսումնասիրենք.

Ա.— Թափում գրգռութիւնը.

Բ.— Շարժումներուն հասակարգութիւնը.

Գ.— Ինքնաշարժումը:

Ա.— ԹԱՔՈՒՆ ԳՐԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դնդերին կծկումը յառաջ չի գար անմիջապէս որ հրամանը կամ ընդ որով, փոքր ժամանակ մը կ'անցնի մինչեւ որ ջղային հիւթը, ուղեղէն մեկնելով, ջիղերուն մէջէն ճամբորդէ եւ դնդերին վրայ ներգործէ, այս տեսողութիւնը կորսուած ժամանակ մըն է— թաքուն գրգռութեան աշխատութեամբ կը պահեսցնենք կորսուած ժամանակին տեսողութիւնը, այնպէս որ զնչերը գրութէ անմիջապէս կը հնազանդի կամ չի. այս սկզբունքը կ'օգտաւորենք բոլոր արագութեան ժարգանքներու մէջ, ինչպէս արագութիւն վազեր: Եւ սրով է որ կատուն երկվայրկեանապէս իր սրան վրայ կը նետուի, ինչպէս նաեւ սուսերամարտիկը կամ կոպամարտիկը կուտայ իր լուսադոյն հարուածը անհրաժեշտ երկվայրկեանին:

Բ.— ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ԶԱՄԱԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ շարժում մը կը կատարենք, շատ մեծ թիւով դնդերներ շարժման մէջ կը գրուին, բայց բուն նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է որ դնդերներու ընտրութիւնը կատարեալ ըլլայ եւ թէ իւրաքանչիւր դնդեր ճշգրիտ չափով ապ պէտք եղած ճիշդ. այս բանը դնդերներու համադրածակցութեան աշխատութիւնն է:

Ամէն տեսակ ժարգանքի փորձ դնդերային համադրածակցութիւն մը կը պահանջէ, ինչպէս սուսեկամարտը, կոպամարտը, թիավարութիւնը, քայլե-

լն, եւ այլն. եւ որքան նուրբ ըլլայ Համակարգութիւնը, հարկ կ'ըլլայ դիմել լայ փորձին հատարումը եւ քի հատարմանը Համար, հարկ կ'ըլլայ դիմել տարրեր յատկութեան մը օժանդակութեան, որ կը կոչուի ճարտիկութիւն:

Համակարգութիւնը կը կատարելագործուի վարժութեամբ. ինչ չպիտի որ Համակարգութիւնը կատարեալ ըլլայ, սպասուած ուժը նուազ կ'ըլլայ, աւ այս կերպով կիրականանայ ւժերու տնտեսում, ւժերու խնայադուրիւն քուսածը, առանց դրոշ աշտարակութեան, արօրհներու մէջ ււժերու թահմանը դժել անկարելի կամ գէթ շատ դժուար պիտի ըլլայ:

Շարժումներուն Համակարգութիւնը շատ սերտօրէն փապուած է նաեւ շարժումներու միութեան հետ, ուրիմն Համակարգութեամբ շարժումները ինքնին են նաեւ միացած շարժումներ:

Հետեւաբար մարդկային մարմնոյն մէջ, կրնանք ըսել թէ, կարելի չէ սեւէ շարժում կատարել, որ յը կարգին ուրիշ աւելի փոքր շարժումներ յաւաստի չի բերէ եւ տարրեր զնդերային միութեանց շարժումներ ենթադրել չի տայ:

Շատ յատկանշական գրիտակ մը կ'ունենանք միզ շտուած երեւոյթը նկատի ունենալով:

Առանց ճիգի չենք կարող սեւէ կարեւոր շարժում կատարել. բայց ի՞նչ է հիդրիմ մեքենակազմութիւնը. երկար շնչառութենէ մը վերջ, թոքին դռնակը կը դոցուի եւ օդը կը մնայ թոքերուն մէջ. այդ միջոցին շնչառական շարժումները կը կախակայուին, կուրծքի վանդակը կ'անշարժանայ եւ այդ անշարժացած կուրծքի վանդակին վրայ զանուող զնդերները յնարան մը գտնելով որոշ ուժ պահանջող կծկումներ կը կատարեն: Այսպէս է որ մենք մեր շնչառական զնդերները կը Համակարգենք մեր իրանին եւ անդամներու մկաններուն շարժումներուն հետ:

Գ.— ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՈՒՄ

Շարժումը որքան կրկնէք, կամքի դործունէութեան պէտքը այնքան կը պակսի: Այսպէս է որ քուլեր, գրելը քի գործ կը զնենք առանց որ այդ գործողութիւններուն մասին սեւէ խորհրդածութիւն մը կամ ճիգ մը ընելու պարտաւորուիք, այնպէս՝ ինչպէս եթէ մեր զնդերները պէտք չունենային առաջնորդուելու: Այս շարժումները կը կատարուին ինքնարեքարաբ: Ինքնաշարժութիւնը մարդկային մեքենային Համար յատկաբնութեան պայման մըն է, որովհետեւ կեանքի սովորական գործունէութիւնները այլեւս մեք սւչադրութիւնը չեն գրասեր, որ անկէ վերջ կրնայ նոր սովորութիւններու վրայ կեդրոնանայ:

Սրբի մարդանքներու մէջ, ինչպէս, կուրամարտի, սուսերամարտի շարժումներուն մեծ մասը առուելայպէս կը կատարուին ինքնաշարժմամբ:

2.— ՅՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆԸ

Շատ անգամ մարդկային մարմինը մեքենայի մը հետ բազդատութեան դրուած է, որուն անգամները կը ներկայացնեն անիւները, անունդները՝ վառուիանիւթը, արտահանումով դուրս հանուած անօդուտ նիւթերն ալ՝ մոխիրները եւ կաթսային մաշունքները:

Այս բազդատութիւնը ճիշդ է այն իմաստով միայն որ, մարդկային մեքենան արուեստական մեքենային նման աշխատութիւն մը կ'արտադրէ, բայց խորունկ սաղբերութիւն մը պայս մարդկային գործաւարտութեան մեքենայէն

կը պանազանէ. այս տարրերութիւնը կը կայանայ այն բանին մէջ որ, այս վերջինը կը գործէ որքան ատեն որ իրեն վառելանիւթ տրամադրուի, մինչ-դեռ մարդ աշխատութիւն կէնայ յառաջ բերել միայն մասնաւոր միջոցներու, ժամանակներու մէջ. իրաւ ալ մարդուն քով վառելանիւթը, այսինքն սոսնձը իր էութեան մաս կը կազմէ եւ երբ ան սպառի, հատնի, աշխատութիւնը այլեւս կարելի չէ, եւ յողնութիւնը երեւան կուգայ: Աշխատութեան վեր-սկսելէ առաջ, ան պարտաւոր է սննդառութեամբ նոր վառելանիւթ ամբարել եւ այս ալ՝ հանգիստի առնն:

Այս օրինակին համեմատ, կրնանք ուրեմն յողնութիւնը սապէս բանա-ձեւել. այն զգաճողութիւնը գոր մարդ կը զգայ երբ իր ուժերը կը սպառին:

Հիմա ուսումնասիրենք թէ որոնք են մեր գործնականութեան մէջ յող-նութեան արտայայտութեան ւարճեր ճեւերը:

Ա. ՀԵՒԳ. Ասիկա այն երեւոյթն է, որ յողնեցուցիչ փորձերէ վերջ մեր շնչառութեան մէջ յառաջ եկած տակնուվրայութիւնը, անկանոնութիւնը երեւան կը հանէ. հեւալուճ արտանիշներն են, շնչառական գործողութեան չա-փին երազումը (մէկ վայրկեանի մէջ 30, 40 եւ 50 շարժում, փոխանակ 18-20-Պ), եւ սրտի բարախման շափին արագումը (130, 140 եւ 150 բարախում մէկ վայրկեանի մէջ, փոխանակ 70ի):

Հեւքը յառաջ կուգայ այն ամէն մարզանքներէն վերջ, որոնք սեւէ չափով դնդերային աշխատութիւն մը կը պահանջեն, օրինակի համար չաւանէ վեր մապչում մը, վազք, սրօրի խաղեր, սուսերամարտ, թիավարութիւն եւ այլն:

Մ Տ Ա Ծ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Վեհանձն հոգիներու սովորական վիճակը՝ ստաստոքանքի վիճակն է:
 ԷՆԶԻՒՐԵՆԻՒՆԷՆ

***

Վիպասանութիւնը ուրիշ բան մը չէ եթէ ոչ ասկակամ կամ անխառնակա-նայտանութիւնը:
 Հ. ՊՈՌՏՈ

***

Ջարդարաները առանց գիտնալու սրբացուցիչներ եղան:
 ԺՈՐԺ ԿՈՒԱՅԵՈ

***

Յորչափ մարդն պիտի ապրի ուրախութեամբ եւ տրամուրբեամբ, իր եր-գերը պիտի յօրինուի ազօրեալ եւ օրինելու համար:
 Պ. ՌԵՍԻԷ

***

Անոնք որ շերտնառնք եղած են՝ բաւական գործալիլը հոգի մը չեն ու-նեցած երբեք:
 ՅՈՎԱՆԷՍ ԺԻԻՊԷՆԻ

***

Յատակութիւնը փիլիսոփաներու պարկեշտութիւնն է:
 ՎՈՎՆԱՐԿ

***

Յամախ մտացում ընողը՝ մահը մտնէ կը նանչնայ:
 ՏԵՐՏՈՒՎԻԱՆՈՍ

***

Սիրել՝ ինքզինք գտնել է:
 ԼԱԳՈՒՅԵՐ

Ս Կ Ա Ո Ւ Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Ոեւէ շրջանակի կազմելէ հաջ հետախոյզը պարտի իր տրամաբանութիւնը գործածել եւ չլիզթիկ հանդիպած առաջին դժուարութեան: Ետտ լաւ միջոց մըն է ինք իրեն հարցնել թէ ճեթէ իրապէս ես եղած ըլլայի թշնամիին տեղը, ո՞ր ճամբան պիտի ընտրէի... այս հարցումը պիտի օգնէ ընտրելու ուղիղ ճամբան:

Սկիզբի օրերը սկսնակ հետախոյզներու համար բաւական դժուար պիտի երեւի զանապստեղ բուսական ոտքերու հետքերը, որոնք մէկը միւսին չափազանց կը նմանին, բայց եթէ ուշադիր ուսումնասիրուին տարբեր ոտքեր՝ պիտի տեսնուի որ միշտ ոտքի մասները իրարմէ կը տարբերին: Հնդկաստանի ոտտիկանները հետեւեալ հնարքը կը գործածեն բուսական ոտքերը զանազանելու, նախ ոտքին հետքը չափելով՝ ուղիղ գիծ մը կը դծեն բթամատէն ձկոյթը եւ մնացեալ մաստիկուն հեռաւորութիւնը կը չափեն գիծին միայն: Հետքերու հետեւելու միջոցին հետեւեալ կէտերը երբեք մոռնալու չէ՛—

- Ա.— Թէ բոլոր հետքերը նոյն ուղղութեամբ կը տարածուին:
- Բ.— Թէ կա՞յ ոեւէ նշան մարդոց եւ ձիերու թիւը ցոյց տուող:
- Գ.— Թէ հետքերը ո՞րքան թարմ են եւ թէ բոլորն ալ նոյնաժամանակ դըրոշմուած են: Եթէ անձրեւած է, այդ պարագան պիտի օգնէ ծանօթանալու հետքերուն հնութեան: Օղային փոփոխութեանց հետ կան նաեւ հետեւեալները, որոնք աւիթ կ'ընծայեն հետքերուն աւելի հին երեւելուն.
- (1) արեւը, (2) անձրեւը, (3) ցօղը եւ (4) շորցնող հովը:
- Դ.— Թէ խումբը միջոցինակ զնացք ունէր:
- Ե.— Թէ ոեւէ ձեւով սայլի անիւներու հետքեր նշմարելի՞ են, եւ թէ անոնք բնականաբար ո՞րքան կամ թեթեւ:

Զ.— Թէ կա՞յ ոեւէ հետք որ կարենայ ցոյց տալ թէ եղա՞ն թէ կովի լըծուած սայլ մը անցած եւ շիտակ ճամբուն երկայնքէն, կամ թէ ճամբէն դուրս դուրս հեռաւորաբար քալող, իբր թէ կը քշուէին անոնք:

Է.— Այն ձեւաւորումը որով խումբը կ'ընթանար:

Ը.— Թէ քովընտի ոեւէ հետքեր կա՞ն եւ քանի՞ հատը կը բաժնուին մայր հետքէն:

Թ.— Թէ խումբը ոեւէ տեղ կանգ առա՞ծ է եւ ի՞նչ են այդ տեղը թողուած հետքերը, եւ թէ խմբակը ո՞րքան ժամանակ հանդիստ առած է հոն:

Այս վերջին հաւանականութիւնը կարելի է հետեւցնել՝ ձիերու ազատ արածումէն. այսինքն եթէ շատ քիչ ժամանակ կանգ տունուած է, բնական է թէ ձիերը մօտիկ շրջանակի մը մէջ արածուած են, իսկ եթէ երկարատեան հանդիստ տրուած է խմբակին, այդ պարագային ձիերը աւելի ազատ կը թողուին եւ անոնք կ'արածեն կեդրոնէն բաւական հեռու տեղեր:

Ժ.— Թէ ուտելիքի փշրումները թողուած են, եւ ի՞նչ տեսակ եւ ո՞րքան են անոնք: Ասոնցմէ կարելի է հետեւցնել թշնամիին ուտելիքի պաշարը:

Արդ՝ երբ սկստուր յիշուած այս պարագաներուն կը հանդիպի, խելացի դործ մը կատարած կ'ըլլայ, եթէ նօթագրէ տեսածները եւ այսպէս կցկտուր տեղեկութիւնները քով քովի բերելով, կարող կ'ըլլայ անոնցմէ եզրակացութեան մը հասնիլ եւ իրողութիւն մը հաստատել:

Սկսուածները թանկապին տեղեկութիւններ կրնան ստանալ կրակի մոխիրներէն, որոնց սաք կամ պղղ ըլլալը պէտք է քննուի: Նոյնպէս նաեւ կերակուրներու փշրանքներէն, զորս թշնամին քաշուելէ յետոյ անհոգաբար

դիտնին վրայ թափած եւ հեռացած է :

Ասիկա չափազանց կարեւոր կէտ մըն է սկաւառներուն համար, եւ հետեւեալ որ ոչ մէկ սկաւառտական բանակ, խմբակ եւ նոյնիսկ անհատ, պէտք է անփոյթ գտնուի եւ իր բանակած կամ դադար առած տեղը ուտելիքի աւելցուք, թուղթի կտորներ եւայլն չթողուլ, քանզի հակառակորդ խումբը, այդ հետքերէն երբակացնելով, կարող է բաւական ճշգրիտ գաղափար մը կազմել ձեր խումբին վրայ եւ ըստ այնմ ուղղութիւն տալ իր գործողութեանց : Ուտելիքի փշրանքները անխոս մատնիչներ են, անոնք կը յայտնեն ձեր ունեցած ուտելիքի տեսակը եւ քանակը : Զգուշացէ՛ք այդ անխոսուկ մատնիչներէն, որքան որ պիտի զգուշանայիք խոտղներէն :

Սկաւառները իրենց բանակումներու միջոցին կը բանան յատկապէս փոքրիկ փոս մը, որուն մէջ կ'ըլնեն իրենց բալօր աւելցուք նրթերը, ակ երբ պիտի մեկնին, ամբողջովին կ'այրեն փոսը եւ վրան հողով կը ծածկեն : Այս միջոցով, ետեւէն լրտեսող թշնամի սկաւառները անկարող կ'ըլլան գաղափար մը կազմելու այդ վայրը բանակող խմբակին վիճակին եւ թուոյն մասին :

Ծոյց տալու համար թէ ի՞նչ թանկագին տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ ամենափոքր նշաններէ իսկ, հոս պիտի մէջբերեմ Սըր Պերտըն Բաուէլի անցուցած հետախուզական կեանքէն օրինակ մը —

«Թշնամի երկրին մէջ, բարձր բլուրի մը մօտիկ, բանակ հաստատեցինք, սպաւնով ըլլալով որ թշնամին կատարելապէս անտեղեկ էր մեր հոն գտնուելէն : Գիշերը հետո քանի մը պիտուր առնելով, սկսայ խուզարկել թշնամիին դիրքերը՝ մեզմէ վեց կամ ութը մզոն հեռու : Բլուրը գտնուողտա պէս, մեր բանակած տեղին ճիշդ ետեւը, յանկարծ տեսայ բլուրի բարձր կողմն վրայ անմիջական բոց մը եւ լոյսի կարճ ցոլացում մը, որ հաւանաբար արդիւնք էր վառուած լուցկիի մը բոցին, եւ անմիջապէս յետոյ խոր լուսութիւն մը : Բայց այս նշանը ասու ինծի կարեւոր ծանօթութիւններ : Նաեւ թէ թշնամին մեր ներկայութենէն տեղեկ էր եւ այդ պատճառաւ խմբակ՝ մը դրկած էր բլուրին վրայ, արթուն հսկելով մեր բանակատեղին : Ասիկա կըրցայ եզրակացնել սա գատողութեամբ, որ մեր բլուրը քանկելի վայր մը էր ուստի եթէ մարդիկ կային հոն, անոնք անտարակոյս որոշ նպատակաւ մը եկած էին, ասկէ զատ ընկնները (Հարաւային Աֆրիկէի ժողովուրդներուն կ'անկարկէ : Մ. Հ.), կը վարնան միայնակ գիշերը շրջիլ, ուստի եթէ մէկը կար բլուրին վրայ, աստիկա սպացոյց մըն էր՝ թէ ուրիշներ ալ կային հոն : Իսկ կէս գիշերուան տունները լուցկի մը վառելը սպաւնով փստա մըն էր թէ անոնք արթուն էին, ինչ որ սարօրինակ երեւոյթ մըն է եւ անով միայն կրնայ բացատրուիլ թէ յատուկ եւ կարեւոր պարտականութեան մը համար հոն կը գտնուէին :

Մեր ծրարներն էր թշնամիին դիրքը հետախուզել գողտագողի, եւ յետոյ պիշրային անակնկալ յարձակումի ենթարկել, բայց թշնամիին մէկ մասը մեր բանակատեղիին վրայ աշալուրջ հսկելու համար, անօգուտ պիտի ըլլար յարձակումի սեւէ քայլ տանել :

Այսպէս, լուցկիի մէկ շողչողումին, գործողութեան մեր ամբողջ ծրար դիրք փոխուեցաւ :

Այս պատճառական օրինակը երկու որոշ դասեր կը սորվեցնէ նորընտէր սկաւառներուն :

Նախ կը սորվեցնէ եւ կը շեշտէ որ ի՞նչքան արժէքաւոր ընդունակութիւն մըն է աչքը բաց, արթուն ըլլալը : Թշնամին ամէն վայրկեան թերու-

թիւն մը գործելու միտմտութիւնը չունենալ, որմէ կարենայ մարդ օգտուիլ, բայց կրնայ անգործ ածել թողէ մը անհող գտնուիլ եւ առիթ ներկայացնել իր դիրքը յայտնի ընելու: Կամ այդ անորոշ կամ անպատասխիլ բողբոջն պէտք է դատարան ըլլալ, չկորսնցնելու համար առիթը: Վերջ աչքը ըլլալ եւ աչակալութիւն ստիպելու հոգով դիմելու եւ գննել, ահա սկստալին դերագոյնն պարտակալ հոսթիւններէն մին:

Երկրորդ կը սորվեցնէ թէ սկստաները պէտք է հնու մեան ծխախոտի գործածութենէն: Ճշմարիտ է թէ ծխելը քրէական յանցանք մը չի նկատուելի, այսինքն յանցանք մը՝ որուն համար սկստալը պէտք ըլլար կարելի: Բայց հակառակ սկստաներում լայնածիտ եւ անպատասխիլ ըլլալուն, անոնք քաղ հ'ըմբռնեն թէ ծխախոտի գործածութիւնը իրենց անապարտականութեան արգելք կը հնարարանայ եւ շատ մը առիթներով ալ խաչընդոտները եւ դժուարութիւններ կը ստեղծէ: Ուստի ճշմարիտ սկստալը ի սէր իր ճշմարիտ կոչման, բողբոջիկն կը մերժէ ծխախոտի եւ սիկարէթի ունակութիւնը եւ ինքզինք հետե կը դրսէ անոր ազատ գոյութիւն:

Ես հանդիպած եմ դեռաւոր պատանիներու, որոնք սիկարէթը սկստաներուն մէջ առած, իրենք դիմելու կատարեալ ապուշներ եւ ունայնածիտներ դարձուցած են: Անոնք կը կարծեն թէ մեծցած եւ խեղճաւ մարդոց կարգը անցած են, մինչդեռ չափահաս անձինք զանոնք կատարեալ անմարտներու տեղ կը գնեն եւ շատ գէշ դադարաբեր կը կազմեն անոնց վրայ:

Սըր Պէյրնի Բաուէյի շէշ վերը դատմութեամբ գէշքը միթէ փառաւոր օրինակ մը չէ թէ մէկ սիկարէթ ծխելով ինչի կը նայ կորսնցնել թանակ մը:

Անթիւ գէշքեր եւ իրողութիւններ կարելի է յիշատակել, ցոյց տարու համար ծխախոտի միտմտութիւնը մտածաբար դեռաւոր սողոց վրայ, բայց քանի որ հոս խնդիրը կը դիմելու սկստալի սկստակներ, մեղի կը մնայ ընտանի սկստալի սկստակները եւ հետեւի անոր իրար. ճշմարիտ սկստալներ: Արդ՝ սկստալին անտակներով ալ ծխախոտի գործածութիւնը ահաւելի ունի փառակար է սողոց թէ մարմնական զարգացումին մեծ արգելք ըլլալուն պատճառաւ: Եւ թէ սկստալի սկստակները պարտականութեան կիրարկման միջոցին անընթաց լինելու անպատահալութիւններ յառաջ բերելուն համար: Այս կրկնակի պատճառներով ոչ մէկ ընտիր սկստալ պիտի թողարկէ իր անձին՝ սիկարէթի անտակներէն ենթարկուելու:

Ճշմարիտ սկստալը ինքզինք ենթակայ չընելու ոչ միայն ծխախոտի սովորութեան, այլ այն ամէն ունակութեանց, որոնք կրնան նոյնիսկ ամենայնչին արատք բերել՝ անոր փառաբար անունին եւ սկստալի համարուն:

Սկստալը մաքուր է խօսքով, գործով եւ մտածումով (օրէնք 2): Եւ ահա թէ ինչ է այն՝ որ սկստալը բարձր կը պահէ եւ իր պարտականութեան մէջ ալ անթերի:

Սկստալը պարտական է վարձ ըլլալ ունէ հողամասի վրայէ աննշար անցնելու: Եւ ստիպալ ընելու համար եթէ յատկապէս փորձեր չկատարէ, երբեք պիտի չկորսնցնայ ընդունալ մէկը դատարան:

Գնանին վրային սողոկիլ եւ ինքզինք անյայտ դրսէլ, ահաւորակ առաւելութիւններ, որոնք կրնան ձեռք բերալ մի միայն վտրմերով: Արտոնց այս երկու առաւելութեանց՝ սկստալները անկարող պիտի ըլլան խնամել հողատէր մը մը վրայէ անցնելու արտոնք նշարուելու:

Եստ սկստալներ անյարող եւ վերագարձած են իրենց յանձնութեամբ պարտականութիւններուն մէջ: Անոնք արգելքներու հանդիպած են. օրինակ, դեմքի դժուարութիւններ կամ ուղղութեան շեղում, արդէս իրենց անփորձ

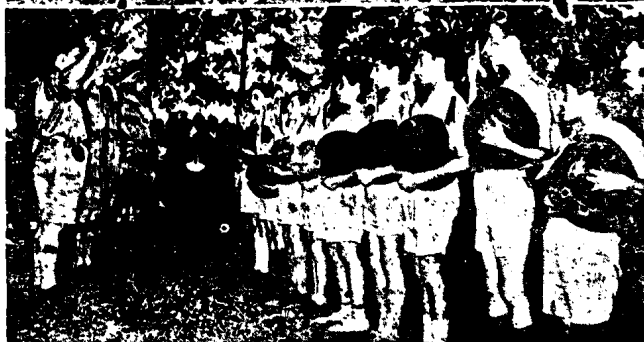
ձութեան հետեւանջով անկատար թողուցած են իրենց արուած հրաման մը :
 Որսորդ մը երբ վայրի կենդանիներ որալու կ'ենլէ, սողոսկելով կը մօ-
 սենայ առանց անոնցմէ նշմարուելու եւ կամ հոտէն զգացուելու : Այս շար-
 ժումը դարանել կը կոչուի :

Պատերազմական սկառուներն ալ, որսորդներու նման կը դիտեն թշնա-
 մին, առանց նշմարուելու եւ բոլորովին ծածկուած :

Ռազմափորձի մը պահուն՝ երկու հակառակորդ զինուոր խմբակներ դի-
 րար հետապնդելով իրարու մօտեցան . այնպէս որ իրենց մէջէն գտնուող գե-
 տինը կարճեաւ եւ անօգուտ էր ունէ սկառուի համար անցնել այդ գետինը՝
 առանց տեսնուելու միւսէն, բայց պզտիկ փոս մը, երկու սաք խորութեամբ
 եւ մացառներով ծածկուած, կը տարածուէր այդ գետնի մէկ մասին վրայ :
 Գիշ վերջը տեսնուեցաւ որ երկու հորթեր արածելով բաց գաշտին մէջէն կը
 յառաջանան եւ երբ փոսին մօտեցան բաժնուեցան իրարմէ : Փոսին աւելի մօտի-
 կը գտնուող խմբակը սկառու մը ուզարկեց որպէսզի սողոսկելով փոսին հա-
 նի, եւ անկէ, եթէ հնար է . աւելի յառաջանայ, իսկ եթէ անհնար է առկէց
 հաղորդէ թշնամի խմբակին դիրքը :

Նիւ ետք

ՄԿԻՏԻՁ ԵԱՆԸԳԵԱՆ

Մարենոյի քամակուսի ընթացիկ Գայլիկներու եւ խօստման արարողութիւն

(510-59)
 61-54

ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ ԽԱՂԵՐԸ ՄԵՐ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՄԷՋ

Նախորդ տարիներու նման՝ այս տարի եւս մեծ խանդավառութեամբ տեղի ունեցաւ Նախասարգեան տօները Հ.Մ.Բ.Մ.ի մարդադաշտին մէջ, 24 Նոյեմբեր 1957ին, նախաձեռնութեամբ Միութեան պատուարժան վարչութեան եւ մասնակցութեամբ սկաուտներու կազմին:

Որոշեալ ժամէն առաջ, հաճոյքով կը դիտենք հայրենակիցներու ժամանումը, բոլորն ալ ուրախ, զուարթ եկած էին դիտելու եւ քաջայերելու երիտասարդութիւնը:

Ժամը 16ին սկսաւ հանդէր՝ քաջատիկ տողանցքով մը, մասնակցութեամբ Հ.Մ.Բ.Մ.ի սկաուտներու, մարդիկներու եւ նաեւ Գորտոպայի «Անդրանիկ» սկումբի ներկայացուցիչներուն: Նախապէս կատարուեցաւ դրօշի պարզումը, մասնակցութեամբ սկաուտական նուագախումբի, որմէ յետոյ եղբայր կարապետ Թոփաեան քաջաւ հանդէսը եւ բեմ հրաւիրեց Հ.Մ.Բ.Մ.ի ատենապետ եղբայր Պարզեւ Պարսմեանը, որ մարդիկներու կողմէ, սպաներէն լեզուով ընդհանուր տեղեկութիւններ տուաւ, իսկ մրցումներուն մասին խօսեցաւ եղբայր Խ. Միրիճեան:

Յետոյ խօսեցաւ սկաուտներու ընդհ. պետ. եղբայր կարպիս Տէր Մեսրոպեան, որ քաջաբերեց նորընծայ մարդիկները եւ խոստում՝ քրաւ նոյն եւանդով ծառայելու անոնց:

Այս կատարուեցան սկաուտներու եւ դայիկներու գուարճալի խաղեր: Ճշտութեամբ գործարուեցաւ յայտագիրը: Հ.Մ.Բ.Մ.ի իգական սեռի մոլիպոյի խումբը մոզեցաւ տեղական խումբի մը հետ, նաեւ Հ.Մ.Բ.Մ.ի «Զաւարեան» պասթիթպոյի պատանիներուն խումբերուն միջեւ տեղի ունեցաւ մրցում մը, որ պերթացաւ ստացիներուն յաղթանակով: Յաջորդաբար խաղացին Գորտոպայի եւ Հ.Մ.Բ.Մ.ի պակէթպոյի խումբերը:

Հանդէսին փայլ տուին սկաուտները իրենց խաղերով: Յետոյ տեղի ունեցաւ բնատնական պարահանդէսը:

ՌՌԻՔԷՆ ԳՕՅԱՅԵԱՆ

Մ Տ Ա Ծ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Քիչ մը խմորը կը խմորէ բովանդակ զանգուածը:

ԺԻԿ ՍԻՄՈՆ

Փոքր բարեարտութիւն մը կայ, այնքան թեթեւ որ կը ծածանի ամեն բանի մակերեսին, քաղաքավարութիւնն է այն:

ԺՊՌՅՕ

Քաջառոգ ծերութիւն մը գեղեցկագոյն մրցանակն է պարած կեանքին: ԲԻԻԶԱՆԴԻ ՔԷԶԵԱՆ

Քիչ կերէք եւ ջուր խմեցէք, այսպէսով ձեր անձին բժիշկը կ'ըլլաք: ՀՕՏՄԱՆ

Քննէ՛ք ինչ սիրտը ինչ տանջող շատ մը անհաճոյ բաներ՝ զորս ուրիշներու մէջ կը տեսնես, շատ հաւանական է որ ինչ անբարեկարգ է:

ՀՈՒԻԹԸՐ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՎԻԷՏ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Ամերիկահայ ծանօթ փրոֆ. Գէորգ Ա. Սարափեանի հետեւեալ հետա-
քննարկամ յօդուածը կ'արտասպեմք "Հայաստանի Կոչնակ"էն: "Ն."

Համաշխարհային Առաջին Պատերազմի վախճանին երբ էնճինիյրներ բա-
նակէն արձակուեցան չի կրցան իրենց մասնագիտութեան ազատ ասպարէզ
գտնել: Շատեր մնացին անգործ: Ամերիկա պատերազմը շահած էր՝ դաշնա-
կիցներու կողքին եւ ազատ շունչ կը քաշէր խաղաղութեան մէջ: Այս պատ-
ճառաւ զինուորական արուեստին նպաստող գիտութիւններու համար պա-
հանջը մեծապէս պակասած էր Ամերիկայի մէջ: Մինչդեռ Ռուսեր ցարիզմի
տապալումով եւ պատերազմի մէջ մեծ պարտութիւն կրելով՝ եւ յեղափոխա-
կան վրդովումներու պատճառաւ զիտակից դարձած էին գիտութիւններու
անհրաժեշտութեան, թէ՛ զինուորական մարդին մէջ զօրանալու եւ թէ՛ ճար-
տափարուեստի ասպարէզին մէջ նորանոր նուաճումներ կատարելու:

Ասկէ չի հետեւիր որ Ամերիկա անտեսած էր գիտութիւնները: Ընդհակա-
ռակը զիտական մասնագէտներ համալսարաններու եւ ճարտարապետներու
մարդին մէջ, ուր կեդրոնացած են Ամերիկեան գիտական հետազոտու-
թեանց աշխատանոցները, կ'աշխատէին մըջիւնի յարստեւութեամբ: Գլխ-
տերը, որ անոնք ըրած են տարիներէ ի վեր, բնառ անգոսնելի չեն: Բացի ռազ-
մական կարեւորութիւն ունեցող գիւտերէ, որոնք վերջերս Ամերիկայի տուին
ամէն ճիւղի մէջ տեսակ մը գերակշիռ դիրք. գիտնականներ մեծ նուաճումներ
կատարած են ժողովուրդին բարօրութեան ու երջանկութեան նպաստող կալ-
ուածներու մէջ:

Միւս կողմէ սակայն պէտք է ընդունիլ առ իրողութիւնը որ Սովիէթ Ռու-
սիոյ մէջ համեմատաբար շատ աւելի յարգանք կ'ընծայուի գիտուններու, ար-
ուեստագէտներու, գրագէտներու եւ ուսուցիչներու քան Ամերիկայի մէջ:
Անոնք կը վայելին ժողովուրդին ու կառավարութեան գուրգուրանքը: Անոնք
կը ստանան բարձր ուճիկներ ու առանձնաշնորհումներ: Ինչո՞ւ. — Որովհե-
տեւ Սովիէթ Ռուսիոյ առաջնորդները — Լենինէն ու Սթալինէն սկսեալ քաջ
համոզուած են որ նոր ազգ մը կերտելու եւ կամ հինը կերպարանափոխելու
գործին մէջ մտաւորականները կոչուած են աւագ գերը կատարելու: Մինչդեռ
Ամերիկայի մէջ մտաւորականները մեծաւ մասամբ մտաւորական աշխատու-
թեան նուիրուած են ո՛չ թէ արտաքին հրապոյրներէ մղուած՝ ա՛յլ անոր հա-
մար որ իրենց փայլուն ու յուրթը երջանկութիւնը գտած է ստեղծիւ
գործական աշխատանքներու մէջ: Հարկ կ'ա՛յլ անցողակի ըսելու որ ժողո-
վուրդին ու պաշտօնական շրջանակներուն ցոյց տուած յարգանքի ու մեծա-
բանքի պակասը միտական ու իմացական գործիչներու հանդէպ՝ պէտք է բա-
րեփոխուին: Ծիւղ ստեսակ մը հսդերանութենէ կ'անցնի այս պահուստ Ամերիկ-
եան հասարակութիւնը: Գիտուններ, որոնք երէկ հակիթէլուիներ կը կոչ-
ուէին, փոյթ չէ թէ կատակի ձեւին տակ, այսօր սկսած են կոչուիլ ազգին
փրկիչները: Սփութիք այսպէս զարկ տուաւ իմացական, հոգեկան ու զգա-
ցական կեցուածքներու փոփոխութեան մեր մէջ:

Տարբերութիւն մըն ալ զպրոցական տղաներու կեցուածքներուն մէջ՝
հանրէպ ուսումն էն գիտութեան: Ռուսիոյ մէջ ուսումն, արուեստներն ու
դիտութիւնը ցարական շրջանին կը նկատուէին աղնուականներուն առանձնա-
շնորհումը: Այս պատճառաւ, թէեւ սակաւաթիւ թիւով փայլուն մտաւորա-
կաններ կը գտնուէին ցարական Ռուսիոյ համալսարաններուն ու մտաւորա-

կան շրջանակներուն մէջ, հասարակ ժողովուրդը, ուսումէ զուրկ, կը խաբ-
խափէր տղիտուութեան խաւարին մէջ: Իպրոցը եւ դիտութիւնը անհպելի ե-
րազներ էին չբաւարնեալ գաւակներուն համար: Երբ Համայնավարական Յե-
ղափոխութիւնը դպրոցներու դուռները բացաւ հասարակ ժողովուրդի մտա-
ցի գաւակներուն առջեւ անոնք անուշ ետանդով եւ անօրինակ ժրջանու-
թեամբ մօտեցան ուսման ու դիտութեան ակնադիրներուն: Իպրոց սիրելի,
ուսման տենչալ տեսակ մը պաշտամունքի վերածուեցաւ:

Մեր մէջ, սակայն, հակառակ մեր համեմատաբար աւելի առատ միջոց-
ներուն եւ դաստիարակութեան ծայրայեղօրէն ճոխ պատեհութիւններուն,
մեր երիտասարդութեան մէկ մասը դպրոցը յաճախելը կը նկատեն բեռ մը,
զատ պատրաստելու աշխատանքները՝ ժամավաճառութիւն: Այնքան առատ
են ուսման ու դիտութեան աղբիւրները, եւ այնքան դիւրին՝ անոնցմէ ծարաւ
յաղեցնելու պատեհութիւնները՝ որ Ամերիկացի տղաներէն շատեր, քա՛հէ իք-
փօր կրանդէտ կ'ընեն, այսինքն իրենց մասնաւոր իրաւունքը կը սեպեն, եւ
չեն օգտուիր այնքան որքան կրնան:

Յետոյ հաճոյքները, ինքնաշարժ մեքենաները, հեռասփիւռները եւ պատ-
կերասփիւռները, եւ ուրիշ հազար ու մէկ շլացուցիչ նորութիւններ որոնք ա-
մէն տեղ կը գտնուին, այնքան հրապուրներ ունին երիտասարդներուն հա-
մար, որ անոնք յաճախ ժամանակ չեն գտներ իրիկուները եւ շարթաձվե-
րի օրերը յատկացնելու դպրոցական դասերը պատրաստելու: Բեկեալ տուններ
եւ ընտանեկան անհամաձայնութիւններ ալ քիչ բաժին չունին երիտասարդ-
ներու մէջ յոռի կեցուածքներու ստեղծման մէջ:

Ասով մէկտեղ՝ ուրախալի է, որ կը գտնուին բազմաթիւ երիտասարդներ
ալ որոնք չո՞ծ բազմութեամբ կը լեցնեն ու կ'ողողեն Ամերիկեան զոլէճնե-
րու եւ համալսարաններու սրահները բարձրագոյն ուսման ընթացք մը աւար-
տելու համար: Ա՛հա, այս վերջին դասակարգի երիտասարդութեան ասիւրուն
մէջ կը գտնուի Ամերիկայի ճակատագիրը այսօր: Կրնանք ասկէ աւելի օգ-
տագործել մեր տաղանդաշատ ու մտացի երիտասարդներուն ստեղծագործա-
կան հանճարը եթէ անոնց առջեւ բանանք բոլորովին ճիշդ դաստիարակութեան
պատեհութիւնները՝ համալսարաններու մէջ: Մանօթ է որ անոնցմէ շատեր
կը լքեն իրենց ուսումը դրամի պակասէն: Սակայն, բաղդատական նկատող-
ութիւն մըն ալ: Սովիէթ Ռուսիոյ վարիչները առաջին օրէն նպատակակէտ
մը առած են իրենց անջին առջեւ. այն է իրենց զաղափարաբանութիւնը տա-
րածել ամէն կերպով ու միջոցով: Տեսակ մը Զերմեռանդութիւն, ըսեն՝ յոյն
իսկ մոլեռանդութիւն կայ այս ծրագիրը յաջողցնելու աշխատանքներուն մէջ:
Անոնք առաջին օրէն այս ծրագիրը յաջողցնելու համար ընտրեցին դպրոցները
եւ դաստիարակութեան այլ կերպերը, մամուլը, բեմը, թատրոնը, ակումբ-
ները, փողոցը, գործարանը, թանգարանները, գրադարանները, հարեային
դասախօսութիւնները եւ այլ հաստատութիւնները՝ եւ կեդրոնական հակա-
կռօտ տակ առին զանոնք: Այս կերպով կապտած եղան անհատական նախա-
ձեռնութեան իրաւունքները: Սակայն, ի՞նչ փոյթ: Արդէն այդ չէ՞ իրենց նը-
պատակակէտը — յառաջ բերել դրութիւն մը որուն մէջ համայնքը, կառավա-
րութիւնը գերիշխան է, ամէն ինչ է, անհատը՝ պարզ դործիք մը, գործակա-
տար մը: Կրթական այս բոլոր միջոցները մէկ մարդու, կամ առաջնորդող
փոքրիկ խմբակի մը ասիւրի մէջ կեդրոնացած՝ Ռուսեր գործի մղուեցան յա-
ռաջ բերել համայնավար գաղափարաբանութեան նուիրուած մարդը եւ մար-
դերու խումբը՝ այնպէս: Լենին 1920ին տուաւ իր վճիռը այս մասին, — Անդրա-
դէտ (կարգաւ գրել չգիտցող) երկրի մը մէջ անկարելի է համայնավար պե-
տութիւն մը հիմնել: Իպրոցը պարտի համայնավարութեան գաղափարակաւո-

ները մտցնել, թիմել մարդերու մտքերուն մէջ: Բոլոր կրթական ազգակները պարտին գործի մղուիլ Համայնավար նպատակներուն բրտականտայի Համար:

Ի՞նչ է դաստիարակութեան նպատակը Սովիէթ Ռուսիոյ մէջ: — Համայնավարութեան դատին Համար գործոն մարդիկներ յառաջ բերել, ամէն կերպով կրթեալ մարդիկ պատրաստել, մարդիկ՝ որոնք պարտին տիրացած ըլլալ խորունկ եւ լաւ կռուանի վրայ Հաստատուած դիտութեան: Այս է՝ զպրոցներուն կողմը: Այս է կեանքի օրէնքը: Ամէն բան պէտք է ստորադասուի այս գործին:

Պէտք է աւելցնել որ՝ Սովիէթ Ռուսիոյ մէջ զպրոց եւ Համայնք սերտօրէն կապուած են իրարու: Ոչ մէկ բաժանում կեանքի եւ զպրոցի միջեւ: Պատերազմէն ետք եւ երկրորդ Համաշխարհային պատերազմէն առաջ երբ Սովիէթ Ռուսիոյ առաջնորդները նշմարեցին որ զինուորական կրթութիւնը անհրաժեշտութիւն մը դարձած է բոլոր քաղաքացիներու Համար, անմիջապէս բոլոր զպրոցներու մէջ սկսան զինուորական կրթութեան վրայ շեշտը դնել: Նոյն իսկ աղջիկներուն տուին զինուորական կրթութիւն: Երբ դիտեցին որ պատերազմի վտանգը անցած է կամաց կամաց վերցուցին զինուորական դաստիարակութիւնը զպրոցներէն եւ կեդրոնացուցին մասնաւոր զինուորական վարժարաններուն մէջ: Կեդրոնացեալ վարչութիւն մը կրնայ ընել այս տեսակ յեղակարծ յեղափոխութիւններ:

Այս ցոյց կուտայ որ Ռուսիոյ մէջ զպրոցները գործօն ազգակներ են Համայնքէին կենսական պէտքերուն ընդառաջ երթալու:

Այսօր իսկ երբ Սովիէթ Ռուսիոյ առաջնորդները կը զգան որ ճարտարարուեստի այս կամ այն մարդին մէջ պէտք կայ յառաջդիմելու, անմիջապէս զպրոցները շարժման մէջ կը դնեն պէտք եղած թիւով ճարտարագէտներ պատրաստելու գործին Համար: Ըստ որում զպրոցներու ղեկը կեդրոնացուած է՝ առանց վայրկեան մը կորսնցնելու անոնք կը սկսին իրենց վրայ պարտք դրուած աշխատանքը յառաջ տանելու: Նոյն՝ այս կերպով Ռուսեր կեդրոնացուցին իրենց ուժերը եւ արուեստական արբանեակի եւ ինքնաթիռներու մարդին մէջ անակնկալի առջեւ դրին արեւմուտքի գիտնականները: Ամբողջով փրկական երկիրներու մէջ դիրքին է կրթական այս դրութիւնը Հաստատել: Անտարակո՛յս այս դրութեան տակ անհատը չունի ազատութիւն: Անիկա Հլու կամակատար մը դարձած է լոկ:

Մ Տ Ա Ծ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

Սկզբունքով, համոզմամբ եւ զգացմամբ հակառակ եմ ամուսնադաժման: Փառքիմ տուած երջանկուփիւր՝ մէջը պարպալ արձան մըն է պղնձակուտ: Լ. ՎԻՈՅԵՕ

***

Քուռը՝ քեթիւ պատանձ մըն է գոր երեշտակ մը ամէն առտու կը բաձայ, բայց օր մըն ալ կը մտնայ:

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

***

Փիլիսոփայութեան եւ իմ իմաստութեան զագաթները շատ ցից են եւ ձիւնապատ:

Տ. ՔՐԵՑՆ

ԱԹԷՆՔԻ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Ամանորեան Կարկանդակի Հաւաքոյթ մը կազմակերպեց Աթէնքի մասնաճիւղը, Յունուար 9ի երեկոյեան, իր սեփական ակումբին մէջ:

Ներկայ էին քառասունի մօտ երկսեւ անդամներ եւ Շրջ. Վարչութեան ատենապետ եղբ. Պ. Սարգիսեան

Հաւաքոյթը իր ներկայութեամբ պատուեց նաեւ Գերշ. Ս. վարդապետ Այվազեան:

Մասնաճիւղի ատենապետ եղբ. Ժիրայր Կիւզէլեան, Հաւաքոյթը բանալով յայտնեց թէ՛ ակումբը կը մտնէր իր երկրորդ տարին, շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայ հիւրերուն եւ ըսաւ թէ՛ ամէն Հինգշաբթի երեկոյ ակումբը պիտի ունենայ իր դրական-երեկոյթները, որոնց հրաւիրեց բոլոր Հ. Մ. Ը. Մ. ականները եւ Համակիրները:

Եղբ. Պ. Սարգիսեան, մաղթանքներ ըրաւ մասնաճիւղի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի՝ որպէսզի բոլորն փայլուն եւ գործունէութեամբ լին տարի մը, մանաւանդ որ 1958ը Հռչակուած է իբր Գառասնամեայ Յօրեղեանի տարի:

Աթէնքի վարչութեան կողմէ խօսեցաւ եղբ. Յակոբ Փաթթուբեան, որ ծանրացաւ Հայ լեզուն սորվելու եւ պահպանելու անհրաժեշտութեան վրայ:

Յետոյ տեղի ունեցաւ Կարկանդակի բաշտումը եւ երկու ձեռքի ժամացոյցներու վիճակահանութիւնը: Շահող թիւերը եղան 205 եւ 284:

Գերշ. Այվազեան վարդապետ զեղեցիկ լեզուով եւ զաղափարներով բացատրեց լոյսին նշանակութիւնը. մաղթեց՝ որ Հ.Մ.Ը.Մ.ականները բարձր բունեն կրօնքի եւ մշակոյթի լոյսը եւ պահպանեն ազգային արժէքները:

Եղբայրական խանդավառ մթնոլորտի մէջ Հաւաքոյթը վերջացաւ ժամը իննիս:

ՏԻՔՍԻ ՍՎԱՌԻՏԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹԸ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սկառու. Խնամակալութիւնը Ամանորի եւ Սուրբ Մննդեան Հաւաքոյթ մը կազմակերպած էր Կիրակի, 5 Յունուարի կէսօրին, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆիբսի ակումբին մէջ:

Հաւաքոյթը իրենց ներկայութեամբ պատուեցին Գերշ Ս. վարդապետ Այվազեան, Ֆիբսի Արժ. Տէր Խորէն Հայրը, պատ. Քաղական Խորհուրդը, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆիբսի մասնաճիւղի Վարչութիւնը, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջ. Վարչութեան գիւտանը եւ անդամները, ինչպէս նաեւ Ֆիբսի Եկեղեցւոյ Տիկնանց Յանձնախումբը:

Աւագ սկառու խմբապետ եղբ. Լեւոն Գայեան, Հաւաքոյթը բանալով, յորդորեց սկառուտներուն ըլլալ Հաւատարիմ, օրինապահ, եղբայրասէր եւ ազգասէր անհատներ: Մաղթեց որ սկառուտները ունենան սկառուտական բեղուն տարի մը:

Շրջ. Վարչութեան ատենապետ եղբ. Պ. Սարգիսեան երջանիկ տարիներ մաղթեց բոլոր Հ.Մ.Ը.Մ.ականներուն եւ ազգակիցներուն՝ յանուն Շրջ. Վարչութեան:

Ոսուելու հրաւիրուեցաւ Գերշ. Այվազեան վրդ. որ իմաստուն խօսքերով կեանքը նմանցուց բոյսի մը, որ կ'աճի արեւով եւ լոյսով ու հաճոյք կը պատճառէ մարդոց: Ըսաւ թէ Հայ սկառուտիզմն ալ կը նմանի բոյսի մը, որ կեանք կուտայ Հայ ազգին: Գնահատեց Հ.Մ.Ը.Մ.ի եւ Հայ սկառուտներուն տարած

ազգանուէր դործը եւ մաղթեց որ Նոր Տարին եղբայրասիրութեան եւ հայապահպանման տարի մը ըլլայ բոլոր Հայերուն համար :

Գերշ. Այվազեան վարդապետ եւ քահանայ Հայրը կտրեցին Ամանորի կարկանդակը, որմէ եղբ. Սարգիսեան բաժին հանեց բոլոր ներկաներուն եւ մասնաճիւղերու վարչութիւններուն :

Արտասանութիւններ եղան սկաուտներու կողմէ : Փոքրիկն Միհրան Գ. Սարգիսեան իր սկաուտ եղբայրներուն նուիրեց երեք խաղալիկներ, որոնք վիճակով տրուեցան երեք սկաուտներու :

Աղջօզուտ Գարակէօզեան Հաստատութեան կողմէ միջոցառու 35 ծրարները եւ Սկաուտ. Խնամակալութեան տրամադրած առարկաները բաժնուեցան բոլոր դայիկներուն եւ սկաուտներուն, հաճելի եւ հայաչունջ մթնոլորտի մը մէջ :

Արժ. Տէր Խորէն քահանայի շնորհակցումով վերջացաւ սկաուտական այս փայլուն հաւաքոյթը :

ՄԱՐՁԱՍԷՐ

Գայիկներ եւ սկաուտներ կը ճաշեն

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Պարտուած Գերմանիա ինքզինք գտած է ոչ միայն քաղաքականապէս եւ սոսկեանապէս, այլև մարգակամ տեսակետէն ալ անմախքաց վերելք մը արձանագրելով, աւելն կերպ կ'աշխատի իր նախկին փառքն ու տիրազօր պահելու : Անա իր մարգական դիրքը .

Արեւմտեան Գերմանիոյ Դաշնակցային Հանրապետութիւնն ունի 700.000 կէս-արհեստավարք Փութպոլիստներ, 105.000 հողինոց դաշտ մը Պրանք-Փորթի մէջ, 100.000 հողինոց՝ Պերլինի : Ազգային լիազօր մարզիչ մը՝ Հէրպէրկէր :

ԲՆԱԿԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔՆԵՐ — Արեւմտեան Գերմանիան կը հաշուէ 60 միլիոն բնակիչ : Իր գլխաւոր քաղաքներն են՝ Արեւմտեան-Պերլին (երեք միլիոն), Համպուրկ (մէկ միլիոն հարիւր հազար), Միւնխի (ինը հարիւր հազար), Քոլոններ (վեց հարիւր յիսուն հազար), Պրանքֆորդ (վեց հարիւր հազար), Նիւրնբերկ (չորս հարիւր հազար), Հանովըր (հինգ հարիւր հազար), Շթութկարտ (վեց հարիւր հազար) : Քաղաքական մայրաքաղաքը Պոնն : ԱԿՈՒՄՄՆԵՐ ԵՒ ԽԱՂԱՅՈՂՆԵՐ — Մօտ տասներեք հազար ակուսներ, եօթը հարիւր հազար Փութպոլիստներով : Գերմանացի Փութպոլիստներու ընտրանին անպայման արհեստավարք չէ : Կ"ըսեն, թէ անոր խաղացողները չպայմանադրուած են : Որ կոչուին «վերթրակփիլըրզ» : Անոնց կը վճարուին քառասունչինգ հազար Փրանքի համարէք առաւելագոյն ուժեղ մը : Ուրեմն բոլորն ալ ունին արհեստ մը : Փութպոլը «լրացուցիչ» մըն է միայն . . . Նիւթական, քանի որ երբեմն մրցումի դուրս տասը հազար Փրանք պարզեւ կ'աւելնայ ուժեղին վրայ : Վճարովի փոխանցումները արգելուած են : ԳԼՈՒՍՏԵՐԸ — Գերմանիոյ դրեթէ իւրաքանչիւր մեծ քաղաքը ունի իր մեծ դաշտը : Բացառութիւն կը կազմէ միայն Միւնխի, որ որոշած է նոր դաշտ մը կառուցանել միայն այն ատեն, երբ վերականգնած է իր բոլոր փլատակները եւ յարգարած քաղաքին ելքի ճամբաները : Գլխաւոր դաշտերն են Հետեւեալները . Շթութկարտ՝ հարիւր հինգ հազար տեղ, Պերլին՝ հարիւր հազար, Պրանք-Փորդ, Համպուրկ եւ Հանովըր՝ ութսունչինգ հազար, Անկոպուրկ եւ Քարլսրուհ՝ եօթանասուն հազար, Քոլոններ՝ վաթսուներ հինգ հազար, Եւալլն : Հարիւրքան հազար հողինոց դաշտի մը ծրագիր կայ Միւնխիի համար եւ ծրագիրներ պատրաստուած են մեծցնելու համար Տորթմունտի, Տիւնէլտորֆի, Էստէնի, Կէլտէնբերլընի դաշտերը : ՊԱՏԱՍՈՒՆԱՏՈՒ ՄԱՐԳԻԿԸ — Գերմանիա ունի իր ազգային մարզիչը՝ Սեփ Հէրպէրկէր, ազգային խումբի նախկին միջնապահը, «Հօրեղբայր Սեփ» վաթսուներմէկ տարեկան : Այս պաշտօնին վրայ է վեց տարիէ ի վեր եւ եթէ ուզէ, չորս տարի եւս կրնայ մնալ, որովհետեւ մինչեւ այդ թուականը կապուած է Տէ. էՖ. Պէ. Ի (դերման Դաշնակցութեան) : Իրեն կ'օգնեն Հելմութ Ծօէն, որուն վստահած է Բ. խումբը եւ փէօրթ Կավլիչիք, որ յոյսերու եւ կրտսերներու մարզիչն է : Այս երեք մարզիկը ունէ խումբի չեն պատկանիր եւ կապուած են միայն Դաշնակցութեան : Հէրպէրկէր լիազօր է . թէ զտուժի եւ թէ պատրաստութեան տեսակէտէն :

NAUASART

AÑO 5 - Nº 57

FEBRERO DE 1958

BUENOS AIRES

EN la actividad deportiva influyen dos modalidades distintas desde el punto de vista personal. Una es aquella por la cual el deportista practica su actividad favorita sin otra finalidad que el deporte mismo, procurando el perfeccionamiento de su físico sujeto únicamente a las reglamentaciones respectivas, pero sin ninguna retribución pecuniaria, ya sea ésta directa o indirectamente. Es el aficionado puro, el "amateur", para emplear un término de carácter internacional. El otro es el que exige, por su desempeño en el deporte, una compensación o retribución y hace de él su habitual medio de vida: es el "profesional".

Aun cuando los dos practiquen el mismo deporte, los resultados son distintos.

Excepción hecha del atletismo propiamente dicha, o sean saltos, carreras, lanzamientos, etc., en los que el profesionalismo tiene menos campo —y de ahí que los profesionales se confundan bastante con los aficionados—, la diferencia es notable en los deportes de agilidad, fuerza, destreza, como ser juegos, representaciones gimnásticas, boxeo, grandes aparatos, esgrima, etc.

Ello se debe a que estas manifestaciones de actividad deportiva pueden ser más fácilmente explotadas comercialmente, como el box y el fútbol en nuestro país, y sus resultados econó-

micos pueden dar una mayor retribución al deportista. Pero el fin principal de estas líneas es analizar el resultado eminentemente práctico del deporte amateur y profesional.

Tomando por base dos hombres de las mismas aptitudes físicas y morales, es indudable que el profesional, al dedicarse entero a sus actividades, sobresalga y adquiera un mejor resultado. No es que tenga mejores condiciones físicas, no; es que todo su tiempo está dedicado a perfeccionarse y a entrenarse convenientemente para la práctica del deporte, salvando todos los

inconvenientes que pudieran presentarse.

Su estado se hallará pues, más a punto que el del aficionado, y su cuerpo mejor entrenado por la mayor intensidad del

ejercicio, debido a que al practicar el deporte como medio de vida, tendrá que enfrentarse continuamente con los mejores cultores de su especialidad, lo que le daría una experiencia de mucho valor para su desempeño. De aquí deducimos que el deporte se necesita, por sobre todas las cosas, perfeccionarse y entrenarse continuamente, para alcanzar el momento de la prueba el punto óptimo.

Los atletas de nuestra entidad representan a una gran parte de la juventud de la colectividad, y sobre ellos recae no solamente la defensa de

Entrenamiento y Perfeccionamiento

DE MIS MEMORIAS

El Deporte Forja el Carácter de un Hombre

En nuestra vida, estamos predispuestos a cualquier contingencia: desgracias, accidentes, peligros, emociones, sufrimientos, etc. Por consecuencia, el cuerpo humano puede resistir todas estas contingencias, tanto como su físico esté capacitado. Una de las condiciones para resistir, es necesario tener los nervios templados. Y para ello, un hombre debe practicar deportes. En una palabra, los deportistas, gracias a su carácter fuerte y nervios templados, jamás se desmoralizan, y en la lucha por la vida son vencedores. De estos hombres se forma la historia de los pueblos.

El deporte armenio es rico, en cuanto a lo que se refiere a hombres que reúnen estas condiciones, los cuales, gracias a su fuerza física, moral e intelectual, han prestado un gran servicio a la humanidad.

Aquí vale recordar el nombre de tres deportistas: Shavarsh Crissian, Vahan Cheraz y Haik Chismedjian, quienes con su patriotismo y sacrificio, en la historia deportiva armenia, tienen un lugar muy destacado.

Más tarde, siguieron el ejemplo de ellos, muchos otros deportistas y scouts fortificando así, el carácter del pueblo armenio, especialmente el de la resistencia frente al martirio del pueblo armenio en manos de los turcos.

En nuestro reciente pasado, en días de héroes que defendieron a la Na-

ción, elevando así su prestigio.

En esta ocasión, quiero recordar un hecho que ocurrió en 1915, en la primera guerra mundial, que directa e indirectamente, influyó en salvar la vida a muchos de los nuestros.

Durante la guerra, los turcos habían encontrado la oportunidad para liquidar la Cuestión Armenia, desterrando a los armenios. Recuerdo que decretaron la devolución de toda arma y de publicaciones referentes a temas nacionales armenios. De esta manera fueron destruidos grandes obras de la literatura armenia, de los autores Raffi, Kamar Katiba, Siamanto, Aharonian, etc. Esta era la situación de los armenios.

Un día mi hermano menor, jugaba con su amigo Artín de su misma edad, en el patio de la iglesia "San Stéfano". Les llamó la atención, en el cementerio situado frente a ellos, que una persona levantaba una tumba, y guardaba algunas cosas. Luego de retirarse el sujeto, los niños llevados de su curiosidad inocente, se acercan a la tumba y al abrirla ven dentro cuatro fusiles y numerosas municiones. Mi hermano y Artín, se reparten dos fusiles cada uno y sus correspondientes municiones, y se los llevan a la casa. Fué grande la sorpresa de mi madre y su miedo. Reprendió a mi hermano y le ordenó que los llevara de vuelta. En

su valor y de su orgullo, sino mostrar cuánto hace y cuánto vale esta juventud que, sobre todas las cosas, está dispuesta a mostrar que en la Unión General Armenia de Cultura Física

todo se construye sobre las virtudes físicas y morales de una raza fuerte y dinámica.

EDITORIAL

cambio mi hermano no quería separarse de ellos. Yo en aquel momento intervine para tranquilizar a mi madre, prometiendo enterrarlos en el jardín de nuestra casa.

Una mañana, sobresaltado me desperté. Oí algunas conversaciones en turco y en forma grosera. Al salir de mi pieza, vi a un policía que interrogaba a mi madre preguntando dónde teníamos escondidas las armas y las bombas. Las sospechas del policía se habían despertado porque había encontrado algunas armas viejas en casa: un "grá" y un "chajmajlé", que eran de mi padre, y que estaban guardados como un recuerdo. El policía al verme, en seguida dejó de interrogar a mi madre y brutalmente me tomó del brazo y me llevó al sótano, en donde estaba el depósito de carbón y leña. Me entregó una pala y me ordenó que cavara el suelo para enseñarle el lugar en donde habíamos escondido lo que él buscaba. Comencé a escavar por todas partes diciéndole que nosotros no teníamos nada que ocultar. Pero yo golpeaba con tanta fuerza el suelo, que el policía asustado me gritaba: "Cuidado, despacio (Guiavur oglú, iavash, iavash) temiendo a que yo golpee alguna bomba y estallara. Pero viendo mi sinceridad, consideró suficiente y me llevó a una pieza en donde se encontraba mi escritorio. Me interrogó sobre cada libro. Todos eran libros escolares. Solamente él sospechó de dos cosas: de un instrumento de limpieza para el fusil de mi padre que yo utilizaba para revolver la tinta cuando la preparaba.

Yo le expliqué y viendo las manchas de tinta, se convenció.

Tenía un primo joven, que había venido de Armenia a Esmirna y que era activista de un partido armenio. Los domingos venía a mi casa con algunos amigos partidarios para hacer reuniones. El recibo de su contribución mensual enviaban a mi casa por correo, y yo los guardaba para jugar con ellos. La otra sospecha del policía turco fué cuando encontró sobre mi escritorio estos recibos. Me preguntó de qué se trataba. Sin perder la serenidad le contesté: "Soy socio del equipo de nuestra escuela y a cambio de un "guruch" (dinero turco) me entregan estas tarjetas". El policía me creyó, ya que él no sabía leer y no podría darse cuenta de lo que se trataba. Este viendo que no encontró nada sospechoso, nos dejó y se fué.

Mi madre que estaba asustada en una esquina, vino cerca mío me abrazó, me besó y lloró emocionada, por mi contestación serena y vivaz y por haber salvado a nuestra familia.

Hoy han pasado 45 años desde aquellos negros días, en que teníamos apenas 14 años. Nosotros no entendíamos de política. Eramos deportistas. Solamente estábamos seguros de una cosa. El turco era enemigo del pueblo armenio y por ello debamos defender todo lo nuestro y estoy seguro que nuestro carácter lo forjamos en nuestras actividades deportivas.

GARO SHAHINIAN

ESTIMADO CONSOCIO:

El campo de deportes de la Unión General Armenia de Cultura Física es un lugar adecuado para el esparcimiento del físico y del espíritu. Concurra usted con su familia y forme en esta institución su segundo hogar.

Normas Pedagógicas para Impartir Clases de Gimnasia Metodizada

En el desarrollo de una clase práctica, deberán tenerse en cuenta las siguientes prescripciones:

- 1) La clase no debe estar con la cara frente al sol. Si es verano, a la sombra. Si hay viento, en lo posible, al reparo. Entre un suelo de césped, o con pavimento, o de tierra, debe preferirse en el orden indicado, salvo que se tratara de ejercicios atléticos, en cuyo caso el suelo no debe ser de pavimento.
- 2) La clase debe estar constituida, en lo posible, por niños de edades equivalentes y en buenas condiciones físicas, especialmente si han de realizarse ejercicios de locomoción. A tal efecto, el instructor tendrá particular cuidado en observar a los que por cualquier causa física o psíquica, no se hallan a tono con la aptitud general de la misma. En tal caso dará cuenta a la superioridad para que se tomen las medidas pertinentes.
- 3) El instructor se colocará en situación conveniente, a fin de poder observar y ser observado por toda la clase.
- 4) Antes de hacer ejecutar un ejercicio se explicará, indicando los principales errores en que se suele incurrir.
Las explicaciones deben ser claras y breves, sin pretender ser comprendidas por todos; los detalles se van corrigiendo y explicando durante el ciclo del programa y graduando estas exigencias según la edad. Si no le es posible al instructor, o no conviene que realice personalmente la demostración del ejercicio, utilizará un alumno a tal efecto.
- 5) Cuando se manda realizar un ejercicio ya explicado, primero se harán las correcciones de conjunto y sólo cuando la clase ha respondido y a las indicaciones generales, se procede a las individuales, teniendo cuidado de no fatigarlas.
Antes de la ejecución de ejercicios en los que la mayoría incurre en los mismos defectos, como en la marcha, giros, flexiones de piernas, etc., después de dar la voz preventiva deben prevenirse las faltas más importantes para que el niño trate de no incurrir en ellas. Por ejemplo: si se manda "Paso regular"... Antes de dar la voz de "Marchar" recomendar: "Partir con el pié izquierdo", o antes de la voz ejecutiva en los giros, indicar: "Los brazos unidos al cuerpo"; o para la flexión de piernas: "No echar el cuerpo adelante".
También, durante la ejecución, especialmente de ciertos ejercicios, deben hacerse observaciones correctivas, como por ejemplo, en la marcha, indicar: "Marchar con el cuerpo erguido", "Seguir el compás", "Llevar la alineación", etc.
Estas observaciones, hechas con constancia y usando distintas inflexiones de voz y en distintas oportunidades, a fin de que no se conviertan en frases monótonas y, por lo tanto, sin efecto alguno, llevan a un paulatino perfeccionamiento, sin mayor esfuerzo por parte del alumno.
- 6) Después de haberse llegado a cierta corrección en la ejecución de un ejercicio, el instructor debe acercarse a los que lo hacen deficientemente y corregirlos, sin llamar mayormente la atención de los demás alumnos.
Esto debe hacerse con la frecuencia que requiere la perfección a que

razonablemente puede llegarse según la edad, medios de que se dispone y condiciones físicas que graviten; pero, el obtener la mayor corrección en la ejecución de los ejercicios y el hacerlos realizar con la debida intensidad y ritmo, deberá ser una constante preocupación, puesto que, de lo primero, depende su efecto correctivo, y de la intensidad y ritmo, el grado de trabajo y la forma en que debe realizarse cada uno, para llegar a su verdadera expresión: mecánica y fisiológicamente considerados.

7) Hasta que un ejercicio no haya sido bien comprendido por la clase, debe hacerse ejecutar individualmente, es decir, hacer que cada uno lo practique por sí, especialmente si requiere coordinación de movimientos, como ser: "El paso flexionado con arrojado de brazos"; "El paso cruzado"; los giros, etc.

8) Los ejercicios que los alumnos han de realizar en sentido lateral o con un sólo miembro, el maestro o el modelo lo harán en sentido o con el miembro opuesto. Por ejemplo, si se manda: "Flexión del busto a la izquierda", el maestro o el modelo lo harán a la derecha, o "Extensión del brazo izquierdo a lateral" o "Arrojado de la pierna derecha adelante", lo harán con el brazo derecho o pierna izquierda; de lo contrario, el niño, en su natural deseo de reproducir el ejercicio en igual forma que el instructor, confundiría el lado hacia el que debe hacer el movimiento o los miembros que debe mover.

9) Las voces de ejecución se ajustarán por su tonalidad y ritmo a las características del ejercicio a realizarse. En "Uno" y "Dos", deben ser moderadamente enérgicas y las silabeadas, como "Un-oo" y "Do-cos", son de cadencia un tanto lenta, según las mismas voces los indican.

Si las voces ejecutivas se dan con silbató, para el primer caso indicado, corresponde un silbato corto, y para el segundo, uno espaciado.

Para indicar la terminación de un ejercicio que se repite, se da un silbato algo sostenido y más fuerte que los anteriores.

10) Se recomienda muy especialmente, observar la pausa que debe haber entre la voz preventiva y la ejecutiva (dos segundos aproximadamente) y entre los tiempos de un mismo ejercicio.

La pausa entre la voz preventiva y la ejecutiva, tiene por objeto dar tiempo al ejecutante, a que realice el proceso de la voluntad que ordena al músculo que ha de ejecutar.

11) Exhortar a que se mantenga bien la posición de firmes cuando se está en ella, por las razones fisiológicas que lo aconsejan y por la de orden y de estética, que son de gran significación pedagógica.

12) Los ejercicios del busto, particularmente en los grados 3º a 6º, deben practicarse, si fuera posible, en todas las clases de gimnasia y con preferencia, las extensiones atrás y flexiones laterales; porque neutralizan los efectos de la mala postura de los niños en el banco de la clase y por ser, éstos, movimientos que no se realizan fuera de la clase de gimnasia.

13) No se enseñarán ejercicios combinados hasta no haberse aprendido los simples.

14) Toda clase debe desarrollarse en forma progresiva no sólo en los que se refiere a la calidad de cada ejercicio (de lo simple y fácil a lo compuesto y difícil) y su dosificación, sino también, en cuanto al trabajo total que ha de realizarse. En tal virtud, se sujetarán a los siguientes principios generales:

a) no debe someterse al organismo a esfuerzos repentinos.

b) Se comenzará el trabajo con ejercicios de efectos locales en el siguiente orden:

Miembros inferiores.

Miembros superiores.

Busto.

De fatiga: Marchas, pasos, gimnásticos, ejercicios de saltar con y sin cuerda, etc.

Todos estos ejercicios en pequeñas dosis para que el organismo entre en estado de trabajo. Luego de esto, descanso general muy breve (10 segundos).

Después de esta preparación, entrar a la dosis de trabajo (ejercicio de salto, locomoción, ejercicios libres, etcétera) en forma que se llegue a un razonable grado de fatiga.

Finalmente, el tercer momento con ejercicios calmantes.

15) La importancia del trabajo realizado con una clase no lo determina la "variedad" de ejercicios que en ella se ejecuten, sino en haber hecho trabajar, por lo menos, los más importantes órganos y aparatos mediante una selección de ejercicios y dosis de trabajo adecuado a la capacidad del ejecutante. El afán de "variedad", así como el efecto "espectacular" de los ejercicios es casi siempre en perjuicio de los buenos resultados de la misma.

16) Para dosificar el trabajo general, el instructor debe tener en cuenta que el cansancio local no es razón para disponer el descanso. Este se obtiene haciendo trabajar otra parte del cuerpo. En tal virtud, el instructor valorizará los ejercicios que debe ejecutar para regularlos.

Los descansos deben ser usados con método, al igual que el trabajo, que ambos pueden perjudicarse recíprocamente.

17) En las carreras cortas las detenciones inmediatas al toque del silbato, o a la voz de "alto", deben tener

por objeto ejercitar la coordinación neuro-muscular, como ejercicio preparatorio a las detenciones repentinas que se producen en los juegos. Luego, con esa misma finalidad, se agrega, a la "detención" "inmediata", el cambio brusco de dirección de la carrera, obedeciendo las siguientes indicaciones a viva voz: "alto y vuelva", para detener la marcha con cambio brusco de dirección hacia el sentido opuesto al que se lleva: "Alto y derecha" o "alto e izquierda", para detener la marcha y tomar bruscamente la dirección indicada. Si la voz de mando es con silbato, un toque algo prolongado será para el "alto"; este mismo toque y uno corto, para volver hacia el lado opuesto; uno largo y tres cortos a la derecha. Son ejercicios excelentes de preparación física y mental para los juegos.

18) En la ejecución de los ejercicios musculatorios debe exigirse que la aspiración se haga soplando y produciendo el natural sonido de este acto cuando se hace con esfuerzo. Igual exigencia se tendrán para la aspiración por la nariz. Con este procedimiento, al par que el niño se siente más excitado, le sirve al instructor para fiscalizar la ejecución del ejercicio, que con mucha frecuencia trata de eludir.

Para practicar los ejercicios respiratorios deberá tenerse en cuenta las siguientes observaciones:

a) Si hace mucho frío o humedad es preferible no hacerlos.

b) Si el aire se halla cargado de polvo o contaminado de gases o humo, se suprimen.

c) Se deben realizar con frecuencia después de ejercicios de fatiga (ejercicios de salto, locomoción, etc.).

d) Se debe tener particular preocupación en que se practiquen "efectivamente".

e) A menudo debe recordarse su im-

portancia para ilustrar e interesar a la clase.

19) Cuando por razones climatológicas, o después de un asueto, nota el instructor que la clase se halla desganada, la estimulará haciendo realizar los ejercicios que más le agrade, y si el desgano es muy pronunciado, se recurrirá al juego. Otra forma es la de despertar el amor propio del niño exaltando, por ejemplo, las bondades de la gimnasia, relacionándola con la ambición de hombría, que en cada niño, medianamente bien dotado, constituye un deseo inherente a su naturaleza. Explicar, igualmente, que los efectos correctivos del ejercicio llevan a la belleza corporal, a la que se debe propender, no solo por la relación que hay de causa y efecto, entre un buen desarrollo armónico del cuerpo y su buen funcionamiento orgánico, sino, también, como importante coadyuvante al triunfo espiritual en la vida de relación. Estas reflexiones deben vincularse con finalidades morales.

20) Las condiciones atmosféricas deben tenerse muy en cuenta. Si hace frío, la primera preocupación del instructor será hacer entrar en calor a la clase, recurriendo a la locomoción o a ejercicios (activos) sin desplazamiento (marcar pasos gimnásticos, saltar, ejercicios de salto, etc.) y solo después de haber logrado esto se ejecutarán ejercicios estáticos, pero sin llegar al enfriamiento. Cuando el tiempo es caluroso, debe trabajarse en la sombra y en las horas más frescas siempre que sea posible, teniendo cierta moderación en la dosificación y elección de los ejercicios. Estos cuidados, no obstante, no deben ser exagerados.

21) Las clases de ejercicios físicos son monótonas de por sí, a pesar del empeño que puede poner el instructor en amenizarla, sea recurriendo a la variación oportuna de los ejercicios,

o a su selección según la tendencia del niño. Pero, esa condición, que es inevitable cuando se quiere seguir un programa provechoso de instrucción, puede atenuarse logrando despertar el interés del niño en la ejercitación física, mediante sencillas reflexiones sobre la importancia de ciertos fenómenos fisiológicos. Luego, se procurará constantemente, que las clases sean variadas, alternando los ejercicios de índole esencialmente estáticos. (Flexiones del busto, ejercicios combinados), con los de saltar con o sin cuerda, ejercicios libres y a voz de mando, carreras cortas, etc.

22) Los juegos se utilizarán con sujeción a lo establecido en el desarrollo de las clases del programa, y sólo conviene apartarse de él si circunstancias especiales lo aconsejan, porque si bien es un elemento insustituible en su doble y simultánea acción física y espiritual, teniendo en cuenta que el niño dispone durante el día de otras oportunidades para hacerlo, no sería lógico y provechoso destinar parte del reducido horario de la clase en practicarlo, puesto que también la gimnasia es insustituible en sus objetivos y finalidades anatómicas y fisiológi-

cas, y de resultados no obtenibles por aquéllos.

.. DESARROLLO DE CLASES

23) Cuando la clase sepa los ejercicios, el proceso de ejecución será:

a) Voz preventiva: anunciar el ejercicio.

b) Demostrarlo brevemente (el instructor o el modelo) y hacer las observaciones necesarias.

c) Mandar lo ejecutar (voz ejecutiva a viva voz o con silbato).

d) Hacer las observaciones correctivas necesarias (muy brevemente).

e) Volver a la posición inicial.

Ejemplo: Ejercicio: Extensión del busto atrás con brazos bajos atrás, en dos tiempos.

Proceso de ejecución: Previamente: "Atención"... Firmes". (Si no estuvieran en esta posición).

a) El instructor mandará "Extensión del busto atrás, brazos bajos atrás, en dos tiempos (voz preventiva).

b) Dicho lo anterior, en el acto el instructor, o el modelo, realiza el ejercicio y sin demora se vuelve a la posición de firmes. (Mientras tanto se hacen observaciones correctivas, y si estas lo exigen, dispone que el modelo, si lo hay, se mantenga en la posición del ejercicio, el tiempo necesario para la aclaración que explica).

c) El instructor continúa: "Uno... oo" - "Do...os". (Voces ejecutivas). A estas voces tanto el modelo como la clase, realizan simultáneamente el ejercicio, haciéndolo repetir las veces que estime conveniente.

d) Mientras la clase ejecuta el ejercicio, el instructor debe continuar con las observaciones correctivas del caso.

e) Al firmes... Terminación del ejercicio.

Mandado el ejercicio anterior sin observaciones, sería: "Atención... Firmes". (Si no estuvieran en esta posición).

a) Extensión del busto atrás, brazos bajos atrás.

b) ...

c) Uno... oo - Do... os - Uno... oo
Do...os - Uno...oo - Tre...es - etc.

d) ...

24) Si el ejercicio se realiza desde una posición de partida, debe hacerse tomar ésta previamente, y luego se manda el ejercicio.

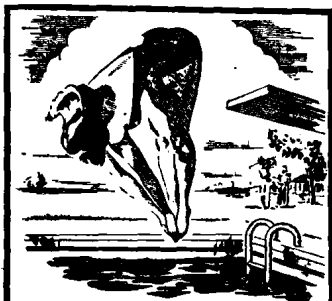
Ejemplo:

De la posición de partida de: Piernas separadas, brazos laterales, se quiere hacer el ejercicio de: girar el busto a la izquierda en dos tiempos.

Previamente: "Atención"... "Firmes". (Si no estuvieran en esta posición).

a) El instructor mandará: De un salto, piernas separadas, brazos laterales.

b) El instructor o modelo toma la

Todos los del Sud
prefieren
prendas Sport

Sport Club

SPORT

Avda. MONTES DE OCA 965

T. E. 31 - 1123

posición y vuelve al firmes (y se hacen las observaciones necesarias).

c) El instructor continuará; Uno. Y simultáneamente él, o el modelo, y la clase, toma la posición.

El ejercicio:

d) El instructor manda: Girar el busto a la izquierda en dos tiempos.

e) Dicho lo anterior, el instructor o el modelo, en el acto realiza el ejercicio y vuelve a la posición de partida. (El instructor hace las observaciones necesarias).

f) El instructor continúa: Uno...oo Do...oos (voces ejecutivas). A estas voces, tanto el modelo como la clase, realizan simultáneamente el ejercicio, repitiendo las veces que estime conveniente.

g) Mientras la clase ejecuta el ejercicio el instructor debe continuar con las observaciones correctivas del caso.

h) Terminado el ejercicio, el instructor manda: al firmes: Uno a Uno-Dos; según que, para volver al firmes desde la posición de partida, se realice en uno o dos tiempos.

Mandado ejecutar el ejercicio anterior, sin observaciones sería: "Atención... Firmes". Si no estuvieran en esta posición).

a) De un salto piernas separadas brazos laterales.

a) De un salto piernas separadas brazos laterales.

b) ...

c) Uno

d) Girar el busto a la izquierda en dos tiempos.

e) ...

f) Uno...oo - Do...oos. (Se repite las veces que sea necesario).

g) Al firmes: Uno o Uno-Dos.

25) No es imprescindible que el instructor repita los ejercicios con la clase, pues basta, para guía de la misma, utilizar un alumno de modelo. Tampoco es necesario demorar el ejercicio cuando la clase se halla bien instruida. A la voz de mando el modelo y la clase, ejecutan los ejercicios directamente, sin previa demostración.

RAFFI MIRAKIAN

PIELES

MODELOS

FINAS

REFORMAS

PELETERIA "PAPAZIAN"

SUIPACHA 942

T. E. 32-0705

--- BUENOS AIRES ---

El Automovilismo Como Deporte

El deporte que con más propiedad puede considerarse como el más contemporáneo es el automovilismo. Junto a la aviación nace a fines del siglo pasado y se perfecciona en la primera década del actual, constituyendo desde entonces no sólo una continua preocupación de hombres, empresas y gobiernos para su perfección, sino que despierta entusiasmo tal que llega a un punto que hoy podemos considerarlo como verdadera pasión humana.

Es menester distinguir perfectamente lo que es turismo y lo que es deporte automovilístico.

Mientras lo primero tiene por finalidad la realización de viajes por el placer que proporciona recorrer un país usando el automóvil como medio de transporte, brindando al viajero un fácil y continuado cambio de lugares, que hace placentera la vida y satisface la curiosidad y el espíritu, el deporte automovilista se distingue porque siempre lo constituye una carrera o competencia, ya sea con máquinas especialmente fabricadas o bien de tipo standard o preparadas para correr.

El deporte así practicado no se piensa que sólo presupone tener un automóvil, sentarse en él, apretar el acelerador y salir corriendo.

El hombre que se dedica a las carreras de automóviles necesita de un equilibrio mental perfecto, con un sistema nervioso normal, con las reacciones naturales, y un físico privilegiado para soportar la inmensa fatiga de una competencia.

En este deporte se deben reunir factores humanos, psíquicos y físicos que hagan del hombre una máquina perfecta.

Lucidez, equilibrio, reacciones normales, vista, serenidad, firmeza, co-

raje y sobre todo una gran voluntad, unida a una constitución física, sana, capaz de soportar las fatigas sin cuento de una carrera.

A todo esto se une capacidad intelectual y técnica que permita apreciar qué es lo que se tiene entre manos y qué se quiere hacer.

Un automóvil de carrera, toda una maravilla mecánica, necesita que quien lo maneja no sólo lo entienda, sino que lo comprenda, "lo sienta" puesto que para hacerle rendir el máximo esfuerzo es menester que hombre y máquina formen un sólo elemento. El conductor pone inteligencia y sabiduría y la máquina su poder, su velocidad y su docilidad.

Esto requiere del hombre no sólo pasión, entusiasmo por las carreras, sino dedicarse con todo a su máquina y a su propio físico. A la máquina dándole la preparación técnica necesaria para que rinda el máximo, y a su físico, el entrenamiento, que presupone no sólo una vida metódica, ordenada sino también aquellos ejercicios físicos indispensables para un esfuerzo máximo. Es decir, complementar hombre y máquina en perfecta armonía, identificándose de tal manera que todo sea un solo conjunto.

Es condición indispensable para vencer.

Nada hay en deporte que exija una mayor preparación personal y una mayor capacidad intelectual y técnica que el automovilismo, y posiblemente no hay deporte que exija del hombre un esfuerzo mayor que el automóvil. Comprendase que horas interminables en un volante, con la atención fija en la velocidad, en la pista o camino, la vista clara, nítida, los sentidos perfectos, el oído pegado al motor, el pie en el acelerador, la mano efectuando los

Algunas Palabras Sobre la Obra de Z. Khanzadian

En 1920, el capitán de corbeta Z. Khanzadian con un espíritu patriótico presenta su "Informe sobre la unidad geográfica e histórica de Armenia", probando con datos históricos-geográficos que Armenia constituye una unidad, reclamando la libertad y la independencia para este país que ha conseguido sobrevivir a las tragedias, invasiones, masacres y barbaries de largos siglos pasados.

Este Informe fué presentado a la Conferencia de la Paz en 1920 mereciendo el elogio de grandes personalidades. Entre ellas Ch. Diehl, presidente de la Academia de Inscripciones y Bellas Letras de Francia, manifiesta: "Khanzadian ha relatado con tanta ciencia precisa y segura como con emoción las etapas de esta larga, gloriosa y dolorosa historia, cuya ilustración y brillante demostración aportan sus mapas. Todos los que estudien su obra pensarán sin duda que el pueblo robusto y tenaz, que vive en esta unidad precisa merece para sus sufrimientos tanto como para su enérgica fuerza, la seguridad, la libertad y la independencia".

"Aunque después de largos tiempos, escribe un geógrafo inglés, Armenia no sea una formación política independiente geográficamente construye una unidad precisa".

A. Meillet, presidente del Colegio de Francia, dice que el Informe de

Khanzadian está hecho para defender la "Causa armenia".

Bogos Nubar, presidente de la Delegación Nacional Armenia y A. Aharonian, presidente de la Delegación de la República de Armenia, el 14 de enero de 1920 firman un escrito que dice: "Es desgraciadamente demasiado cierto que la política de exterminio, seguida por los turcos, ha reducido en enormes proporciones esta nación que antaño, en tiempos de Estrabón poblaba, toda la región comprendida entre el Mediterráneo y el Mar Caspio. Pero esta raza eminentemente prolífica ha dado a través de los siglos demasiada prueba de sus cualidades de resistencia y de su vitalidad de modo que, no se puede dudar que ella puede poblar rápidamente, como en el pasado, el futuro Estado Armenio, que renacerá de esta guerra de liberación".

El General Korganian, Consejero Militar de la Delegación de Armenia a la Conferencia de la Paz, el 10 de enero de 1920, atestigua: "Que los documentos del Informe y las reproducciones heliográficas de las cartas del "Informe sobre la unidad geográfica e histórica de Armenia" del capitán de corbeta Z. Khanzadián, han sido certificados conforme a los originales y depositados en los Archivos Históricos del Ministerio de Guerra de la República de Armenia".

R. M.

cambios casi automáticamente, mientras que por otra parte, ir "viendo" o adivinando los inconvenientes del camino, o bien las formas de la pista, no sólo para conservar máquina y ve-

locidad, sino para sacar ventaja de ello, es decir, todo al camino, pista y auto.

Sólo con una gran preparación física y técnica se puede llegar al triunfo.

DANIEL VARUYAN

En la moderna literatura armenia, ocupa un lugar de privilegio Daniel Varuyán, que nace en 1884 en uno de los pueblos de Sepastia. Niño aún, se traslada a Constantinopla, donde continúa los estudios primarios que iniciara en su pueblo natal. Por sus relevantes cualidades, es enviado más tarde a Venecia para perfeccionar sus conocimientos universitarios. Su carácter se forja influenciado por estos ambientes diversos.

En su pueblo natal, ve de cerca el rudo trabajo campesino, conoce el dolor de las clases humildes, las crueles condiciones en que se tenía a su pueblo y, más tarde, las persecuciones y matanzas, impresiones que perduran en su mente.

Luego, en el convento armenio de Venecia, se familiariza con todo lo relativo a la cultura armenia y puede admirar la bella naturaleza de Italia y sus obras de arte.

Finalmente, en Bélgica, tiene oportunidad de palpar de cerca, ya en su juventud, la civilización occidental, en la que se operan cambios revolucionarios a principios de siglo.

Quando se inicia en la Patria la gran revolución, Varuyán se identifica pronto en la lucha por la liberación, en cuyo poeta vigoroso y enérgico se conviene. Esta es, precisamente, la causa que lo lleva a la muerte, pocos años después, ya que él también fué víctima de la represión del gobierno otomano en abril de 1915. Muere a los treinta años de edad.

A pesar de su temprana desaparición, sus notables dotes lo señalan como uno de los más grandes poetas de nuestra moderna literatura. Pertenece a ese conjunto de jóvenes poetas que

se desarrollan paralelamente con el movimiento libertador, y que junto al renacimiento político encarnan el renacimiento cultural.

Tiene la virtud de impregnar toda su obra de hondo contenido humano y nacional. Cantando a la belleza, el amor, las emociones humanas, los placeres, el trabajo, dentro de un marco siempre en sus obras el sublime amor de esplendor y exquisitez, se advierte hacia su pueblo y hacia su patria, que constituyen la fuente esencial de su inspiración.

Dentro de estas características, se destaca entre todos los poetas de la libertad precisamente por su perfección literaria y por su composición deslumbrante; es el defensor insobornable del trabajador armenio y de la patria tiranizada, pero siempre a través de magníficas joyas poéticas, en las que se destaca su vocabulario rico y abundante, con palabras sonoras y vibrantes, llenas de musicalidad. Sus palabras, en efecto, parecen animadas; cada una representa por sí un poema y, por lo tanto, se hace imposible tratar de traducir ese mensaje de belleza y de humanos sentimientos porque lo esencial; el origen de las emociones, es indudablemente la exquisita musicalidad de los vocablos escogidos.

"CANCIONES PAGANAS" es una obra desconcertante y bella, constituida por verdaderas joyas, en las que predomina la nota sensual. Personalísima e inspirada, sería suficiente por sí sola para encumbrar a su autor al Parnaso Armenio.

Apreciamos en ella un arte perfecto al mismo tiempo que atrevido. Dentro de la corriente literatura que tiene hacia los tiempos paganos, con

nombres tomados de esa antigüedad, refleja la vida y los sentimientos de una época de placeres y de esplendor.

Pero dentro de ese cuadro de idolatría por la belleza y por la fuerza, se destaca sobre todo el resplandor de libertad que ilumina todas sus páginas, con el reflejo de la añoranza de ese pueblo sometido que luego de tantos siglos de cautiverio evoca con añoranza su época de oro, cuando los armenios eran fuertes y libres, cuando gozan de los placeres de la vida.

Sus delicadas composiciones, plenas de musicalidad y con perfecta rima, parecieran exclusivamente destinadas a deleitar al lector; sin embargo, muestran bajo esa cortina de exquisitas formas, generadoras emociones, el contenido espiritual de una obra que tiene por objetivo profundo la noble intención de inspirar el sentimiento de libertad.

No conforme con ese mensaje que el autor dirige en alas de una música inigualable, introduce una poesía directamente dedicadas a exaltar la lucha nacional y el pueblo trabajador.

"EL CORAZON DE LA RAZA" es fiel retrato del período revolucionario. En ella expresa, junto al dolor y

el sufrimiento, el inquebrantable anhelo de rebelión por la libertad. Siempre está encuadrada en las normas de un arte de extraordinaria belleza; pero constituye, al mismo tiempo, una arenga a las masas revolucionarias, que surge de un corazón lleno de fe.

Aunque resulta difícil cuál es la obra cumbre de Varuyán, porque siendo de distinta índole todas sus de la misma extraordinaria belleza, podemos afirmar que en la "CANCION DEL PAN", retrato de la sencilla vida campesina se logra definitivamente la consagración del autor.

El rudo trabajo del hombre, sus sueños junto a las labores cotidianas, su amor hacia el mundo que lo rodea, con todos sus elementos, resaltan en esta apología, que constituye una obra de singular valor.

Su creación artística, en armonía con la perfección política, realizan el milagro de transformar en hermosa canción ese mundo que había conocido en su infancia y cuya añoranza había sentido en su juventud.

Imposible resulta traducir en palabras la infinita belleza que nace de una imaginación poderosa para lograr representación en su extraordinaria

*Proximamente se festejará con gran
brillo el 30° Aniversario de la
Unión General Armenia de Cultura Física*

Comisión Organizadora

expresión espiritual. Es su manifestación más natural y genuina, donde surge el optimismo del trabajador armenio.

Se destaca aquí el poeta sin influencias externas. No canta al amor con sensualidad, no expresa la satisfacción que produce los placeres; en esta obra vibra, junto a la infinita fe en la naturaleza, la esperanza del pueblo en su aventuroso porvenir. Entre la amplitud de cielo y tierra, con la ayuda

de todos esos elementos de trabajo, el hombre sabe que no puede perder su fe en el porvenir y en la reconstrucción de la Patria.

Varayún es el más grande e inspirado poeta de la lengua armenia. Con sus creaciones victoriosas, impone la escuela de una nueva estética en la poesía armenia, que ya florecía con los primeros arranques de libertad en numerosos poetas nacionales.

UTILIDAD DEL DOLOR

El dolor es un educador mucho más eficaz que el placer. Purifica la índole humana y la hace más blanda; enseña a tener paciencia y resignación, y así sugiere y suscita a la vez los pensamientos más profundos y más elevados.

No son las comodidades, no es la vida fácil lo que puede poner a prueba al hombre y evidenciar sus buenos dotes, sino más bien la dura experiencia y las dificultades. La desgracia es la piedra de toque del carácter. Cual acontece con ciertas hierbas que es preciso estrujarlas para que exhale el aroma que escierran dentro, así sucede con cierta clase de hombres, que no muestran la bondad de

que se hallan dotados, sino cuando el dolor les pone a prueba. No pocas veces ocurre que las contrariedades de la vida hacen aparecer ciertas gracias y virtudes, que de otro modo habrían permanecido ocultas. + (Smiles).

PROVERBIOS ARABES

- El que sabe y no sabe que sabe, está dormido: Despiértale.
- El que no sabe y cree que sabe, es un necio: Húyelo.
- El que no sabe y sabre que no sabe, es humilde: Enséñale.
- El que sabe y sabe que sabe, es un sabio: Síguele siempre.

TALLER ELECTROMECHANICO

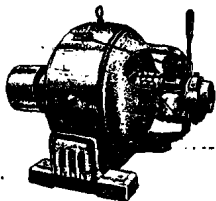
V. SARIAN

MOTORES ELECTRICOS
TRANSFORMADORES
BOBINAJES

MOTORIZACION DE MAQUINAS

JUFRE 165

BUENOS AIRES

TEX-TRICO

Soc. Resp. Ltda. - Capital \$ 800.000

FABRICANTES DE TEJIDOS

ENGOMADORA DE HILADO

Adminis. y Ventas
LARREA 557

T. E. 48 Pasco 8743
Buenos Aires

"ANTEX ARGENTINA"

EDUARDO ATAMIAN

POPLINES

Larrea 667 - T. E. 48-5639

FABRICA DE TEJIDOS
DE ALGODON

TEXTIL

MURAD

de Miron Leonian

VICTORIA 701

Hurlingham, F.C.N.G.S.M.

Doctor
ANTRANIK EURNEKIAN
Cirujano

Especialista en Neurocirugia

Actualmente en los EE. UU.

Cnel. N. Vega 5531 - 54-0765

FOTO

A P O L O

ESTUDIO

CORDOBA 4671 T. E. 54-8147

ESTUDIO NERSESSIAN

ECONOMICO - CONTABLE - IMPOSITIVO

ASUNTOS JURIDICOS

Florida 165

Gal. Gral. Güemes P. 3, of. 343-4

Tel. 30-6877

GEVAERTARGENTINA S. A.
DE PRODUCTOS FOTOGRAFICOS**Afianza**

el

Prestigio de la Industria Argentina

con los Rollos

de Película para Fotografía

REXOPAN y REXOCROM**GEVAERT ARGENTINA S. A. de Productos Fotográficos**

Bmé. MITRE 1902 - T.E. 48-9011 - BUENOS AIRES

ALBERT TRITSMANS, Director - Gerente General

ADHESION

DANUBIO S. A.

EL CISNE

Soc. Resp. Ltda.

BUENOS AIRES

CORDOBA

MERCERIA—NOVEDADES

"EL PORVENIR"

El Hogar de los Hilos y Botones

M. CHEBEKDJIAN E HIJOS

Azcuénaga 417

T. E. 48-3654

T E R R A

— de —

GREGORIO TERTZAKIAN

**TINTORERIA Y ESTAMPERIA DE SEDA,
RAYON Y ALGODON**

LAPRIDA 1458

T. E. 791-8429 y 795-0044

Vicente López, F.C.N.G.B.M.

« NAVASART »

REVISTA MENSUAL

ORGANO DE LA
U. G. ARMENIA DE C. FISICA

GALERIA GRAL. GUEMES
FLORIDA 165 Piso 6º

SUSCRIPCION

Ejemplar suelto ..... 5.— Pesos

Anual ..... 50.— Pesos

Exterior ..... 4.—Dolares

AÑO 5 - Nº 57

FEBRERO DE 1958

BUENOS AIRES

ALFOMBRAS

SPARTA ATLANTIDA S. A.

INDUSTRIAL Y COMERCIAL

CORREO
ARGENTINO
CENTRAL (B)

FRANQUEO PAGADG

Concesion Nº 5932

TARIFA REDUCIDA

Concesion Nº 5431

digitised by

ARA.R.@